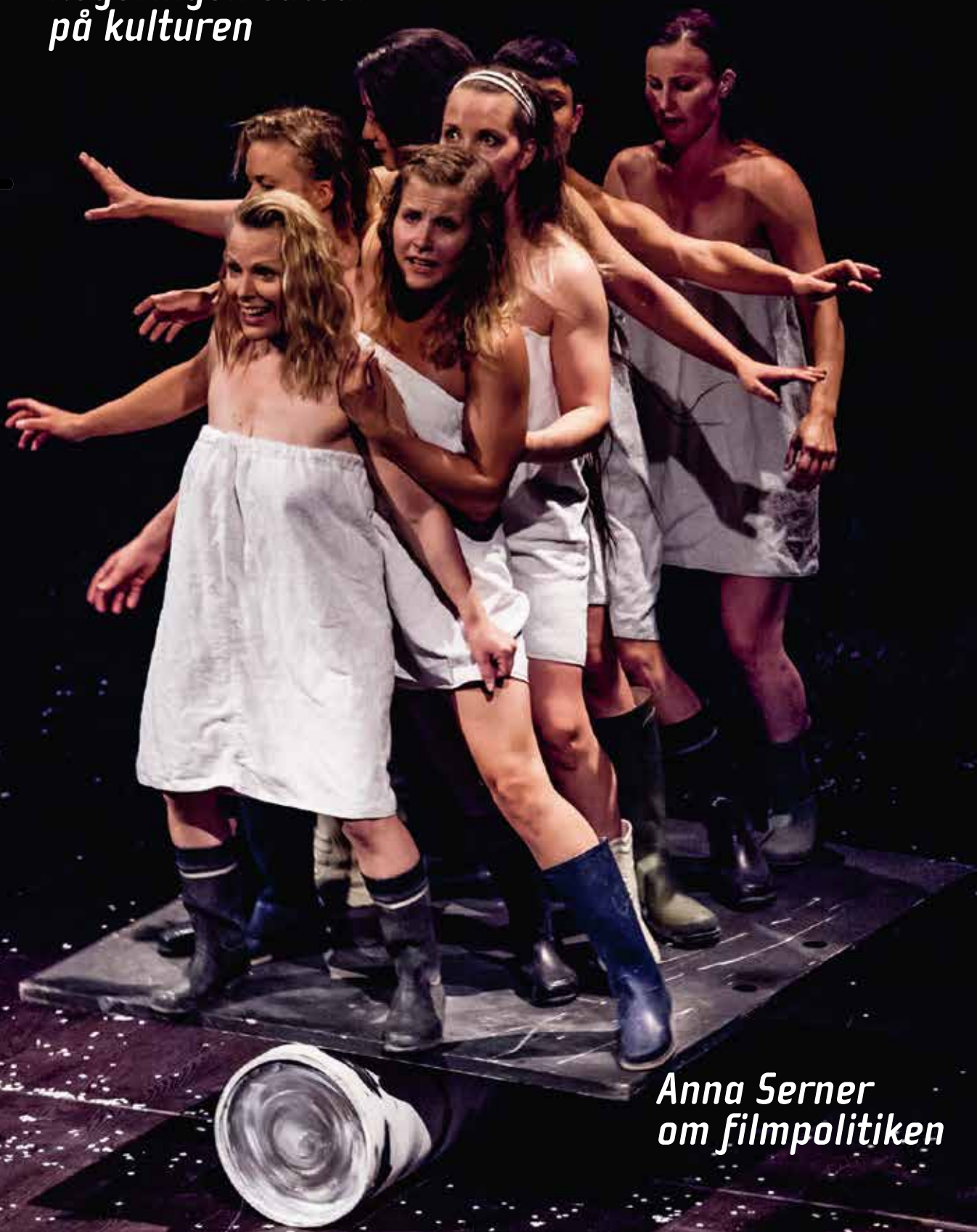

När cirkusen intar Finspång Stort engagemang för Borås Stadsteater Josefin Åsberg dubbelt prisad i Cannes

*Regeringen satsar
på kulturen*

*Anna Serner
om filmpolitiken*

Investeringarna i kulturen är glädjande

”**EN HISTORISKT STOR INVESTERING**” kallar kulturminister Alice Bah Kuhnke de satsningar som görs i den nu presenterade höstbudgeten. Satsningen på den fria scenkonsten, enskilda konstnärer men även på det viktiga arrangörsnätet är efterlängtat och välkomnas. Extra roligt är det att det stora arbete som Teaterförbundet gjort tillsammans med Dans- och Teatercentrum: *Upprop för den fria scenkonsten*, nu gett resultat. 25 miljoner extra årligen till den fria scenkonsten är en bra början. Att Unga Klara blir scen med nationell status är naturligtvis också mycket glädjande.

Samtidigt fortsätter vårt arbete med att kräva rimlig trygghet för verksamma inom kultur- och mediaområdet. Kortare anställningar och krav på att starta eget blir allt vanligare. Då hamnar man lätt utanför de trygghetssystem som finns i Sverige. Nya regler för A-kassan måste till. Nu pågår en intern utredning på arbetsmarknadsdepartementet om arbetslöshetsförsäkringen som ska komma med förslag i början av 2018. Teaterförbundet har tillsammans med Journalistförbundet och TCO konkreta förslag om vad som behövs på vårt område. Läs mer om detta på vår web www.teaterforbundet.se

Tillbaka till höstbudgeten. På institutionsteaterområdet görs tyvärr inte några större satsningar och pris- och löneomräkningar är för små även i år. Nationalscenerna får en del extra pengar för satsning på digitala utsändningar och att det är 100 år sedan Ingmar Bergman föddes uppmärksammas genom ökat stöd till bland annat Dramaten. Men våra läns- och stadsteatrar får inget ökat stöd utöver uppräkningsarna.

I HÖST STARTAR OCKSÅ ett stort samverkans- och förhandlingsarbete med vår motpart för institutionsteatrarna, Svensk Scenkonst. Yrkesverksamma på båda sidor gör ett gemensamt arbete med omvärldsanalys och tankar för framtiden som delar i arbetet. Hur det kommer att påverka våra kollektivavtal blir den viktiga frågan. Detta arbete är unikt på arbetsmarknaden och vi ska under fredsplikt genomlysa anställningsformer och upphovsrätt/designfrågor som de två första ämnena.

Inom filmen pågår arbetet med att skapa nya stödsystem för

svensk filmproduktion. Redan till årsskiftet måste delar av det nya sjösättas. Teaterförbundet för scen och film finns med i arbetet. I budgeten aviseras ett förstärkt filmstöd till 2020, men inget till nästa år. Satsningarna finns på filmavdelningen och Ingmar Bergman.

EN VIKTIG FRÅGA JUST NU är det så kallade produktionsincitamentet för scen och tv i Sverige. Vi samverkar med andra organisationer inom området för att skapa möjligheter för utländska filmbolag att förlägga inspelningar i Sverige. Detta arbete återkommer jag till i nästa ledare.

Vid ett möte med de anställda på Teateralliansen sa Alice Bah Kuhnke att ”all konst som inte är fri är meningslös”. I betydelsen att konsten ska stå fri från politiken, det vi kallar ”armfängdsavstånd”. Men vi behöver fortsätta påverka våra politiker för ännu mer satsningar på våra olika kultur- och konstnärsområden. Jag gläds naturligtvis också åt ökade resurser för andra konstområden, starkare avtal för bildkonsten och mer pengar till biblioteken och kulturskolan. Tillsammans vill vi skapa ett tillgängligt och demokratiskt konstutbud för alla.

Jag slutar med ännu ett citat av kulturministern: ”Enskilda konstnärers möjligheter att leva och verka är helt avgörande för framtiden.” Det gäller hela vårt område och det skriver jag gärna under på.

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **MAD IN FINLAND MED GALAPIAT CIRQUE**
FOTO: **KAI HANSEN**

SCEN & FILM – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl, Ylva Lagercrantz Spindler**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Jörgen Bergmark, Måns Clausen, Eleonor Fahlén, Amy Fee, Bengt Fröderberg, Minna Krook, Shebly Niavarani, Julia Reinhard, Mika Romanus, Martyna Lisowska**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2017.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

12

18

30

Innehåll nr 5-2017

4 MÅNADENS BILD

Koreograf, regissör och producent Katja Seitajoki.

7 REGERINGEN SATSAR PÅ DEN FRIA KONSTEN

Unga Klara blir nationalscen och anslagen till den fria scenkonsten höjs.

10 INTERVJU: ANNA SÖDERBÄCK

Rivstart för Anna som ny direktör för Konstnärsnämnden.

12 FINSPÅNG BLIR MÖTESPLATS FÖR NYCIRKUS

En cirkusvärld växer fram i Östergötland.

18 JOSEFIN DUBBELT PRISAD I CANNES FÖR *THE SQUARE*

Josefin Åsbergs kyligt skavande scenografi tar världen med storm.

24 NYANSTÄLLDA PÅ TEATERALLIANSEN

Mindre osäkerhet för skådespelarna Sandra Huldt och Omid Khansari.

26 REGELBROTT UTREDS PÅ BORÅS STADSTEATER

29 KRÖNIKA: SHEBLY NIAVARANI

Vänj er vid gästen i Hemsöborna.

30 SFI MÖTER DANS

Khamlane Halsackda undersöker hur ett nytt språk upptäcks genom dans.

Nästa nummer kommer den 15 november

Presstopp den 27 oktober

10 Anna Söderbäck. Foto: Michael Melanson.

12 Linn Brodén i föreställningen *Sango*.
Foto: Josefine Loftenius.

18 Terry Notary i *The Square*.
Foto: Fredrik Wenzel.

30 Bild ur *Ursäkta oss*. Foto: Alexis Rodriguez.
En dansteaterföreställning av Khamlane Halsackda

Blick med kamouflerad skärpa

Namn: Katja Seitajoki.

Ålder: 39 år.

Yrke: Koreograf, regissör, producent.

Det bästa med ditt yrke: Att hänge sig till den kreativa processen.

Aktuell i: En koreografisk ljud-

installation *Kärret* på Art Lab Gnesta. *Och ändå strålade solen - en kollektiv sorgeskåt* på Dramalabbet/Orienteatern i januari -18. Producent på Dansens Hus.

Kulturupplevelse som inspirerar: *Balkan Baroque* av Marina Abramovic', *50/50* av Mette Ingvartsen och *Det allra viktigaste* av Suzanne Osten. Ser fram emot att se: *Parveln* av Malin Hellkvist Sellén på Fri Scen Kulturhuset Stadsteatern, *THISENTANGLEMENT* av Quarto på Moderna Museet. *Bland drakar och dragqueens* på Stadsbiblioteket i Stockholm.

BILDEN SOM KATJA SEITAJOKI VALT till månadens bild gallerades till en början bort när pressbilderna till föreställningen *Kamouflage – mönster i rörelse* skulle plockas ut.

– Det är intressant, vi såg inte den här bilden från första början, men några dagar senare plockade vi fram alla bilder och såg plötsligt ögat, säger Katja Seitajoki.

Bilden är mångbottnad – fotografen José Figueroa har fångat något vackert skört och samtidigt stolt i ögonblicket. Blicken kan vara längtansfull, samtidigt väcker bilden frågor – är det någon som gömmer sig eller skyddar sig innanför kamouflaget?

– Vi jobbade med ett brett och spretigt färgspektrum, och samma mönster i scenografin och i kostymerna, för vi ville utmana ett minimalistiskt eller stilrent uttryck, fortsätter Katja Seitajoki.

Hon är förtjust över att det klassiskt mörka finns i botten och gör att figuren står ut i bilden. Bakom föreställningen ligger ett

utforskande av tre olika dansspråk, västerländsk samtida dans, västafrikansk modern dans och indisk samtida Bharatanatyam-dans.

– Vi var intresserade av att se vad som händer när de olika språken möts, smälter in i varandra och förskjuter meningen. Vi ville se vad som var gemensamt för de olika dansrörelserna, hitta likheterna trots de många olikheterna. Finns det ett universellt dansspråk för de tre kontinenterna? Själv uppfattar jag något vasst i den där beslöjade blicken, en komouflerad skärpa.

Kostymdesignern och scenografen Majli af Ekenstam har designat mönstret på tyget och färgskiftningarna rymmer möten mellan mönster från de tre kontinenterna.

– Det blev väldigt fint. Med hjälp av olika ut- och inzoomningar på mönstret fick rummet olika karaktär och perspektiv, det ger olika upplevelser i relation till var man befinner sig i rummet.

MAGDALENA BOMAN

BAROMETERN

Har du haft betald semester i sommar?

"Nej, det har nästan aldrig skett att jag fått betald semester"

Sanna Ekström Forsberg, kostymassistent, film:

– Nej, det har jag inte, den blev inte heller så lång. Jag lyckades klämma in en vecka med familjen. Jag är rätt så nybliven egenföretagare och har inte fått in rutinerna med att lägga undan pengar för semester. Under alla de år jag varit i branschen har jag oftast inte fått betald semester, ibland får jag ingen semester alls. I somras jobbade jag ett tag på Malmö Opera som patinerare, sedan gick jag vidare till en inspelning i augusti i Västra Götaland.

"Nej, oftast går jag på korta pjäs-kontrakt, då blir det knapert"

Mattias Åhlén, skådespelare:

– Nej, jag går mest på korta pjäskontrakt och har i år spelat sommarteatrar med Sundbornsteatern, en fri grupp som vi startat. Eftersom jag är nybliven pappa var jag ledig med barn i tio dagar, men någon semester blev det inte. Tidigare när jag jobbat med turnerande teater fram till maj har jag fått semesterer-sättning. Men oftast är det knapert. I höst jobbar jag som dramapedagog för ett kulturcenter i Dalarna och i december går jag på ett pjäskontrakt på Dalateatern. I bästa fall får jag lite ledigt nästa sommar.

"Nej, jag är egenföretagare och försöker jobba upp en buffert för ledighet"

Linda Sandberg, maskör inom teater och film:

– Nej, det blir sällan så för frilansare. Jag är egenföretagare och försöker jobba upp en buffert för sommaren, och i somras hade jag ledigt i en månad. Man behöver ju tid för återhämtning som frilans. Men det innebär också att jag blir tvungen att jobba dubbelt under andra perioder. Jag växlar mellan anställningar och egna uppdrag. Så fort jag får lite längre kontrakt så tar jag dem som anställd.

Kulturhusets TioTretton öppet, men inte så länge till

I HÖST ÖPPNADE Kulturhusets TioTretton dörrarna till sitt utvidgade barnbibliotek, men håller endast öppet i dryga ett år till innan hela huset stänger igen.

– Det lär bli ett stort hål i city när Kulturhuset Stadsteatern flyttar ut. Vi märker tydligt att vi har varit saknade medan biblioteket hållits stängt, säger Kristina Borg på TioTretton.

Vuxenbiblioteket på bottenplanet vid Plattan har flyttat upp och bor vägg i vägg med TioTretton, samtidigt har barndelen vuxit till det dubbla.

– Men vi i personalen finns alltid på plats, fortsätter Kristina Borg.

På TioTretton kan barn från olika delar av Storstockholm träffas på neutral mark.

– Vi vet ännu inte vart vi ska ta vägen. Vi har en arbetsgrupp som letar lokaler, i form av popup. Så det hänger fortfarande i luften. Vi vill helst hålla till centralt men vad jag vet finns det inget bibliotek i city som kan ta hand om oss.

Förutom att sofa i en kul designad miljö, kan barnen under ytterligare ett år klä ut sig, filma sig själva och sina vänner mot en greenscreen och därefter få möjlighet att redigera ihop en egen film i datorstudion som även innehåller en byggd scen.

– Utöver det finns det på TioTretton stor tillgång till böcker i ett av Europas bästa bibliotek för sin åldersgrupp, påpekar Kristina Borg.

MAGDALENA BOMAN

Fråga i förra numret:

Har du något särskilt cirkusminne?

Ja 84 %

Nej 16 %

Har du haft betald semester i sommar?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Unga Klara blir nationalscen och får ökat anslag

Unga Klara får äntligen nationalscensstatus tillsammans med Dramaten och Kungliga Operan. Dessutom fördubblas anslagen till Unga Klara.

VID ÅRSSKIFTET BLIR Unga Klara nationalscen i enlighet med kulturbudgeten. Grundaren och tidigare konstnärliga ledare Suzanne Osten, som länge velat att teatern ska lyftas som det såg nöjd ut på presskonferensen som hölls samtidigt med Scen & films presstopp.

Kulturministern Alice Bah Kuhnke framhöll att teatergruppen som i alla år arbetat utmanande och utforskande, nu fortsatt får i uppgift att skapa "banbrytande och kvalitativt ledande teater för barn och ungdom i hela landet".

– Och vi ska fortsätta vara på tårna för att förstå vår roll, säger Nisha Besara, vd på Unga Klara till Scen & film.

För teaterns del innebär uppdraget att skådespelare kan anställas på långtidskontrakt, till skillnad från korttidskontrakt som hittills varit vanligt.

– Det gör att vi inte förlorar kompetens, vilket skett under senare år. Nu kan vi jobba 12 månader om året istället för åtta. Vi får långsiktighet och stabilitet eftersom vi vet vilka medel vi har att röra oss med, fortsätter Nisha Besara.

Unga Klara kommer som förut att samarbeta med minst en region- eller länsteater varje år och Scenkonst Sörmland står på tur under 2018. Åren därpå, när Kulturhuset Stadsteatern renoveras, turnerar teatern med gamla uppsättningar i samarbete med region- och länsteatrar.

– Troligtvis gör vi som tidigare, fyra produktioner om året, fast uppsättningarna kan bli lite större än idag. Vi ska jobba bra och hållbart, inte kasta oss iväg utan eftertanke, säger Nisha Besara.

Som fri grupp har teatern lyckats hålla näsan över vattenytan med hjälp av tillfälliga projektstöd. Istället för som tidigare, sju miljoner kronor från Kulturrådet, får teatern nästa år 16 miljoner kronor direkt från departementet. Därefter sjunker stödet till 15,4 miljoner per år.

– Vi urholkar inte längre de fria gruppernas anslag, det är skönt. Dessutom kan det bli möjligt att starta ett lokalt fack. Jag ser fram emot att förhandla med en lokalavdelning, säger producenten Katta Pålsson.

MAGDALENA BOMAN

En glad kulturminister Alice Bah Kuhnke lät meddela att Unga Klara blir nationalscen.

Magdalena Boman

Glädjande satsning på den fria scenkonsten

Regeringen gör en satsning på kultur i årets budget. Den fria scenkonsten får ökade anslag med 25 miljoner kronor under det kommande budgetåret. Det meddelade kulturministern under en presskonferens.

EN HISTORISK SATSNING på den fria scenkonsten. Så presenterade den uppenbart glad kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke de 115 miljoner kronor som regeringen nu lägger på den fria scenkonsten för 2018.

– Det här har varit en prioriterad fråga för mig sedan jag tillträdde. Det känns också bra att göra det i den tid vi lever i, när den fria scenkonsten är ett hot mot auktoritära krafter, sa hon på en presskonferens som var strategiskt förlagd till Vintervikens konstnärsateljéer i Aspudden.

Av de 115 miljoner kronor som nu tillförs kulturen går 25 miljoner till de fria scenkonstgrupperna. Det innebär en permanent uppräknings på tolv procent.

Anna Carlson, ordförande i Teaterförbundet, ser ökningen som ett bevis på att *Upprop för den fria scenkonsten*, som Teaterförbundet i flera år har dri-

vit tillsammans med Dans- och Teatercentrum, slutligen har gett resultat.

– Det är väldigt glädjande att kulturministern nu satsar på den fria scenkonsten. Vi önskade oss visserligen mer, men det här är en bra början.

Anna Carlson understryker att de medel som tillförs Konstnärsnämnden också gynnar Teaterförbundets medlemmar. Totalt rör det sig om 60 miljoner kronor mer per år i form av olika ersättningar direkt till konstnärerna, bland annat stipendier. Därtill görs en särskild satsning på Kulturbryggan som gynnar nyskapande kultur.

– Många av våra medlemmar inom filmområdet och frilansare inom scenkonsten kan få del av detta, exempelvis genom resebidrag och arbetsstipendium vilket också är positivt, säger Anna Carlson.

Ulrika Källén, verksamhetsledare på KLYS, konstnärliga och litterära yrkes-

utövares samarbetsnämnd, är också glad över de nya medel som nu tillförs den fria scenkonsten.

– Det är ett steg i rätt riktning, men det är långt kvar.

Vad tycker du om beloppet på 25 miljoner kronor till den fria scenkonsten?

– Det är positivt, men vi skulle vilja se en kulturbudget som utgör två procent av hela regeringens budget, istället för under en procent som det är idag. Men det är ju i nuläget en utopi.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Den aktuella presskonferensen ovan hölls den 14/9. Fler nyheter i årets budget släpptes den 20/9, efter detta nummers pressläggning. Vi återkommer med rapportering om det i nästa nummer.

Biografanställda får höjda löner

Det blev ett treårigt löneavtal för biografanställda. Dessutom ger ett nytt beräkningsätt mer pengar i plånboken.

DE BIOGRAFANSTÄLLDAS nya kollektivavtal är treårigt och följer det så kallade märket. Totalt ger avtalet en löneuppräkning om 6,5 procent under tre år; dessa är fördelade på 2,2 procent det första året, därefter 2,0 och 2,3 procent. Individgarantin blir 2,6 procent på tre år, resten avtalas i lokala förhandlingar.

– De allra flesta får förstås mer, men det här är vad man är garanterad, understryker förbundsjurist David Grepo på Teaterförbundet för Scen och Film.

Motparten Medieföretagen avvisade förbundets yrkande på en låglönesatsning. Avtalet har sedan tidigare en trappa med två lägsta timlöner för heltidsarbete motsvarande cirka 17 700 respektive 19 500

kronor i månaden. Det är långt under den övre gränsen för industrins låglönesatsning som ligger på 24 000 kronor.

Däremot kunde förbundet till skillnad från tidigare justera lönehöjningen utifrån en genomsnittslön, nu beräknas den istället på utgående löner, vilket är en bättre beräkningsmodell, menar David Grepo och förklarar varför:

– Förra årets löneutrymme var enligt märket 2,2 procent. När vi gick igenom de biografanställdas löneutveckling från 2016 fann vi att den hamnade på en procent, enligt den gamla beräkningsgrunden.

Det fanns alltså risk för att löneökningen denna gång skulle hamna under

det överenskomna märket. Med den nya beräkningsgrunden hoppas förbundet att riktmärket nu även följs i praktiken. Något man noga kommer att analysera och räkna på inför nästa förhandling.

– Det är positivt och en framgång för medlemmarna att vi fått igenom ett nytt sätt att beräkna löneökningen på, konstaterar Grepo.

Nytt är också att om parterna varken lokalt eller centralt kommer överens om den individuella löneökningen så får arbetsgivaren ensidigt lägga ut kostnaden. Dessutom ökar möjligheten till mertidsuttag från 300 till 350 timmar.

GERT LUNDSTEDT

Magdalena Boman

HALLÅ DÄR...

"Jag vill påverka rollsättningen"

Hallå där, skådespelaren David Nzinga, nyligen invald i Teaterförbundets normkreativa arbetsgrupp, varför har du sagt ja till uppdraget?

– Jag är mycket mån om vad jag representerar och vem jag representerar. Inte bara i de roller jag tagit på mig som skådespelare. Även i mitt eget produktionsbolag, där jag gör filmer i olika format och reklamfilmer, vill jag kunna visa upp nya ansikten. Finns en bra representation, exempelvis som i filmen *Måste gitt*, i vilken jag medverkar, ger det resultat. Det lockar till sig ny publik som man annars aldrig når. Ska vi skildra ett Sverige 2017 måste vi erkänna att vi ser olika ut, och det måste också synas på film.

Upplever du att det skett en förändring i dis-

kussionerna idag kring vem som får vilka roller?

– Absolut. Det är på väg åt rätt håll, vi ser ett generationsskifte. Men än så länge har inte den stora förändringen skett. Det börjar komma producenter som inte har ett tunnelseende utan en bredare vision, och är vana vid något annat. De tänker bästa kvinna eller man för rollen och inte färg. När jag pratar mångfald handlar det om högsta ledet, vem ges möjligheten att få producera, regissera eller skriva filmer.

Vad hoppas du personligen kunna ändra på?

– Jag vill påverka hur rollsättningen sker inom filmen. Ofta skyller produktionsbolag på att de har för kort tid på sig. Men castingjobbet måste ske på ett tidigare stadium, produktionen måste ge utrymme för att rollsättarna ska kunna göra ett gott jobb.

Hur tänker du att den normkreativa gruppen

ska arbeta för att ändra synen på representativitet?

– Det behövs bättre rutiner och större kunskap, vi måste jobba brett också mot de konstnärliga högskolorna. Första året då studenterna tas in behöver man jobba med dessa frågor och bredda deras expertis. Allt från smink till ljussättning. Vi har pratat om lathundar och olika filmcheckar, det är ett sätt att bocka av saker i god tid innan en produktion drar igång.

Om du blickar framåt, kommer den här gruppen att behövas om tio år?

– Förhoppningsvis behöver vi inte diskutera de här frågorna lite mycket som idag. Både musik och film sätter igång diskussioner och förtydligar. De är bra verktyg för att nå en större grupp av människor och påverka.

MAGDALENA BOMAN

Blerim Noshia

"Vi vill verka för filmens bästa, inte branschens"

Vad händer kring den nya filmpolitiken? Teaterförbundet för scen och film bjöd i augusti in Filminstitutets vd Anna Serner för ett samtal om stödformer, utveckling och produktion.

Marie-Therese Karlberg

SAMTALET MED ANNA SERNER hölls på Stallet och leddes av journalisten Thord Eriksson inför ett 30-tal medlemmar. Teaterförbundet har representanter i tre av fyra branschråd och i maj fick dessa råd ta del av den övergripande inriktningen på filmpolitiken.

– Många var besvikna över att de inte fick ta ställning till konkreta förslag i filmpolitiken. Nu arbetar vi med att bryta ner inriktningsbeslutet till förslag på ett stödsystem. I september lyfter vi lite på locket, men rådet för utveckling och produktion får inte ta ställning till ett helt system förrän i november. Annars riskerar enskilda delar att påverka helheten, och vi ska ju väga in allas behov i det slutgiltiga förslaget som presenteras för styrelsen den 4 december, sa Anna Serner.

Enligt den statliga propositionen ska stödet till utveckling få mer av resurserna, jämfört med tidigare. Hur blir det med det? undrade Thord Eriksson. Han fick svaret att institutet hört kritiken från regi- och manus-sidan angående filmavtalets tidigare formuleringar, om att endast etablerade producenter som gjort två filmer får söka stöd.

– Det är ju inte meningen att vårt stödsystem ska stänga ute folk och vi förstår dessa yrkesgruppers önskan om att kunna söka större stödmedel. Men exakt hur detta kommer att formuleras är inte klart.

Teaterförbundet har framfört synpunkter på att de som får ta del av stödmedel ska ha tecknat kollektivavtal. Om detta ska villkoras i det nya regelverket kunde

Anna Serner än så länge inte ta ställning till, men hon påpekade dock att det nya systemet ska vara transparent och hållbart. Hon framhöll att Filminstitutet ska verka för filmens bästa i första hand, och inte branschens.

– Jag är mån om att inte svaja på den punkten. Det handlar inte om att ge pengar till rätt bolag, utan till rätt projekt. Vi måste säkerställa att varje film har tillräckligt mycket pengar och att berättelsen håller konstnärlig kvalitet. Jag tror alla skriver under på mer pengar till utveckling så att man inte går i produktion för tidigt.

ETT AV FILMINSTITUTETS MÅL är att utveckla ett nytt språk till den nya filmpolitiken. Syftet är att sätta ord på vilken typ av berättelser de letar efter. Men begreppen har väckt frågor hos dem som söker stödmedel.

– Hela listan presenteras först på Göteborgs filmfestival och är en del i att skapa ett transparent och hållbart stödssystem. Alla måste begripa vad våra pengar letar efter, och det måste prövas mot branschen. Det är vårt ansvar att de filmer vi stöder sammantaget speglar hela Sverige på ett bra sätt, men filmskaparna måste göra sin film utifrån sin konstnärliga idé.

Styrelsen anser att institutets stödpengar ska villkoras för att filmen ska nå en större publik, vad betyder det?

– Det handlar om att publiken ska få se de filmer vi lagt pengar på. Om marknaden för visning inte möjliggör att visa filmerna för sin publik kan vi kräva att

de ska finnas tillgängliga i ett fönster. Tar biografägarna ner en film efter två veckor skulle vi kunna lägga upp den på ett annat sätt. Vi kan helt enkelt bli tuffare. Vi skulle kunna ha en egen screeningsajt där folk betalar för att kunna se en film. Men vi ska självklart inte bryta några kontrakt eller utmana exklusiva rättigheter så länge avtalen ser till att de alltid ligger i ett fönster. Men vi kan villkora våra pengar så att de ingångna avtalen som marknaden har slutit delvis upphävs. Detta ska givetvis göras försiktigt.

Hur tycker du råden fungerar och blir de kvar?

– Det är för tidigt att säga, men sämst funkar rådet för utveckling och produktion. Det är inte säkert att de finns kvar, eftersom förväntan från råden inte står i paritet med vad råden kan leverera. Råden är bara en möjlighet att få insyn i verksamheten. Det handlar inte om att råden ska se till hur vi når målen, utan om det är rätt mål vi har satt upp. Det har inte råden förstått. Styrelsen sätter målen, jag organiserar verksamheten, inflytande betyder att man får säga vad man tycker. De som är beroende av våra pengar ska inte bestämma hur de ska fördelas. Det är en fråga om rättsäkerhet, framhöll Anna Serner.

MAGDALENA BOMAN

Teaterförbundet finns i tre råd:

- Rådet för utveckling och produktion
- Rådet för spridning och visning
- Rådet för filmarvsfrågor

Anna Söderbäck:

"Den nutida konsten är morgondagens kulturarv"

Jäv och mutbrott har skapat svarta rubriker för Konstnärsnämnden. Som ny direktör och myndighetschef fick Anna Söderbäck onekligen en rivstart. Men med nya pengar och idéer ligger hennes fokus på morgondagen.

I DEN GAMLA TOBAKSFABRIKEN på Maria Skolgata i Stockholm ligger Konstnärsnämndens vackra lokaler, den statlig myndighet vars uppdrag är att främja konstnärlig utveckling och stödja nyskapande kultur.

I Anna Söderbäck's nya arbetsrum lyser de höga, vita väggarna tomma. Ännu finns ingen konst på plats. Hon har bara hunnit sitta där i fyra dagar när vi ses, men det har varit fyra turbulenta dagar. Redan på måndagen fick den nya direktören och myndighetschefen uttala sig om den jävsituation hos verksamhetens ledamöter som Sveriges Radios program *Kaliber* rapporterat om samma morgon. Efter det blir en av hennes första uppgifter att förtydliga internt vad som är jäv, korruption och mutor.

– Konstnärsnämnden arbetar sedan länge med jävsfrågan. Men det får inte finnas några tveksamheter, poängterar hon med eftertryck.

Hon berättar att på varje möte med arbetsgrupperna är det flera ledamöter som anmäler jäv och går ut. Ändå beskriver hon det som olyckligt att det i policydokumentet står att vänskap inte utgör jäv.

– Enligt vår jurist är formuleringen inte fel, men meningen missleder tanken och skapar ett utrymme för tolkningar runt jäv som kan leda ut på hal is, anser hon.

Men turbulensen började inte med jävsfrågan, utan tidigare. För ett drygt år sedan utreddes Konstnärsnämndens förra direktör för mutbrott, efter att ha deltagit i Föreningen svenska tonsättares julmiddagar och gick i förtid då åtal väcktes. Frågan är dock inte prövad i domstol än.

Vad är det för verksamhet du tar över?

– Ja, det kan man fråga sig. Jag har ändå landat i att det är en organisation som utför sitt uppdrag väl. Den främjande konstnärspolitiken i Sverige är i många delar unik i världen, men det återstår mycket att göra när det gäller tydlighet i riktlinjer, styrning och ledning.

OM NÅGON KAN ANTA UTMANINGEN så är det förmodligen just Anna Söderbäck. Hon har såväl utövarperspektiv som erfarenhet av att slåss för konstnärers rättigheter. I nästan 17 år jobbade hon inom musikens – och framför allt operans – värld. Först som sångare, senare som producent och så småningom som projektledare för kammarmusikfestivalen Vinterfest.

Som operasångare upprördes hon över branschens dåliga arbetsförhållanden och engagerade sig fackligt. I tio år var hon ordförande för sångaravdelningen på Teaterförbundet, därtill medlem i redaktionsrådet för tidningen *Scen & film*, dåvarande *Akt*.

Hemma i Norberg väntar maken, två rhodesian ridgebacks och ett gäng katter på veckopendlaren Anna Söderbäck. Under vardagarna tar hon cykeln från lägenheten i Midsommarkransen till Konstnärsnämnden på Söder.

Michael Melanson

– Utan Teaterförbundet hade jag aldrig varit där jag är nu. Det har varit min skola och min möjlighet, säger hon och nämner Teaterförbundets tidigare förbundsdirektör Jaan Kolk som en av sina mentorer i livet.

Erfarenheten från det fackliga arbetet ledde så småningom till att hon blev ordförande för KLYS, Konstnärliga och litterära yrkesutövers samarbetsnämnd, närmast kommer hon från tjänsten som kulturdirektör i Region Uppsala.

Vad ser du som prioriterade områden att ta tag i på Konstnärsnämnden?

– Bland annat handlar det om relationen stad och land: att se till att du kan leva som konstnär var du än bor genom att främja konst och kultur i hela Sverige. Men också om att öka möjligheterna för konstnärer att arbeta internationellt.

Nu satsar regeringen 115 miljoner kronor på den fria konsten, varav 60 miljoner går till Konstnärsnämnden och Sveriges författarfond med start 2018. Vad är din reaktion?

– Det är fantastiskt, verkligen glädjande! Om min första vecka var omtumlande gjorde beskedet att den andra veckan vida övertrumfar den.

Samtidigt har Sveriges näst största parti en kulturpolitik som främst värnar det traditionella. Hur bemöter Konstnärsnämnden det inför valåret?

– Nästa år är också utnämnt till europeiskt kulturarvsår. Det kommer att vara viktigt hur vi från Konstnärsnämndens sida förhåller oss till detta. Hur vi ser på vad som är kulturarv, att den konst som skapas idag kommer att bli vårt kulturarv i en framtid.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Anna Söderbäck

Född: 1956.

Bor: Kallmorberget, Norberg och Midsommarkransen, Stockholm

Familj: Make, två vuxna döttrar, ett barnbarn, två hundar och två katter.

Utbildning: Gymnastikdirektör, diplomerad operasångerska.

Yrkesbakgrund: Frilansande operasångerska och producent, projektledare kammarmusikfestivalen Vinterfest, Musik i Dalarna, kulturdirektör Region Uppsala.

Senast sedda film: *The Square* av Ruben Östlund.

Lyssnar på: Just nu inne i en period med Pink Floyd.

Läser just nu: *Alexandriakvartetten* av Lawrence Durrell.

En cirkusvärld växer fram i Östergötland

En årligt återkommande nycirkusfestival har hållits i Finspång. Under tre år ska den samtida cirkuskonsten växa och frodas i Östergötland.

– Målet är att bygga en infrastruktur för samtida cirkus, säger Lars Wassrin, kulturutvecklingschef på orten och initiativtagare till projektet.

Quentin Bancel i *Sango*.

FINSPÅNG I ÖSTERGÖTLAND ÄR INGEN världsmetropol, men under några dagar i augusti fick publiken möta utländska artister och se föreställningar som *Breaking point*, *Mad in Finland*, *Inte nudda golv* och *Sango* i anslutning till den vackra slottsparken mitt i staden, därmed gick en dröm i uppfyllelse för Lars Wassrin.

– Länge funderade jag över varför det inte finns en återkommande cirkusfestival i Sverige, säger Lars Wassrin, tidigare chef för Cirkus Cirkör's internationella produktionskontor. Under åren hos Cirkör besökte han årligen en stor festival för samtida cirkus i den franska staden Auch – en stad, som han noga påpekar, är lika stor som Finspång och en ort han tillbringat många somrar.

– Så tänkte jag: Kan Auch så kan väl Finspång! Jag har ett brett

kontaktnät i den internationella nycirkusvärlden, och Finspång har satsat mycket medvetet på kultur. Så 2014 presenterade jag min vision. Jag tog med den dåvarande kultursamordnaren till franska Auch, ordnade möte med den konstnärliga ledningen där och en förälskelse uppstod. Det är ju en sak att prata och en annan att få uppleva saker på plats!

I områdena runt Finspång – i Norrköping, Linköping och Örebro – bor nästan 600 000 människor, endast 30–60 minuter från staden.

– För att lyckas med ett sådant här projekt måste politiker, tjänstemän och enskilda företagare utbildas, påpekar Lars Wassrin, alla måste förstå varför detta ska göras och inte något annat.

Josefine Lofftenius

Magdalena Boman

Mohamed Makhloufi och Mikael Lindström i *Sango* under festivalen i Finspång.

Det handlar ju om civilsamhället, barn och unga, och att det är världsartister, ett spektrum med både spets och bredd.

FINSPÅNG HAR TAGIT EMOT många ensamkommande flyktingar. Nycirkus Öst, som projektet heter, riktar sig mot skolor i regionen och har fokus på integrationsfrågor, och håller i ett cirkusläger i Finspång där hälften av deltagarna är nyanlända.

Rent formellt drivs Nycirkus Öst av region Östergötland i samarbete med Östgötateatern och Finspångs kommun. Med tre starka parter fick projektet stöd från Kulturrådet.

– Nycirkus Öst ska skapa en mylla i vilken festivalen kan växa. I Norrköping finns idag två stora ungdomscirkusar, med flera

hundra barn involverade, men även andra initiativ finns, exempelvis i Linköping. Vi vill ta tillvara på och utveckla lokala artisters kompetens. Vår uppgift är att samordna träningen, istället för att var och en ska verka för sig, berättar Lars Wassrin.

Östgötateaterns chef Johan Celander, som återkommande tagit in cirkus i repertoaren, anställde två cirkusartister på sin teater och så småningom bestämde sig Region Östergötland för att kliva in i projektet. Festivalen ska inspirera till att mer cirkus kommer till Sverige, som både en publik kan få uppleva och en bransch kan få ta del av. Syftet är att bygga en infrastruktur för den samtida cirkuskonsten i Östergötland.

– I år har vi haft masterclasses i lina, golv- och luftakrobatik. Vi

Magdalena Boman

Mad in Finland preprar publiken före intåget i cirkustältet.

Magdalena Boman

Linn Brodén i *Sango*.

Kai Hansen

Det franska kompaniet Galapiat Cirque på besök med föreställningen *Mad in Finland*.

har ordnat nätverksträffar och möten med tonåringar som sysslar med parkour och verkar i gränslandet mellan cirkus, samtida dans, akroyoga och samtida gymnastik, fortsätter Lars Wassrin.

I ANKNYTNING TILL SLOTTSPARKEN står en fin cirkusvagn byggd av artisterna Magali Bancel och Mattias Lindström, båda anställda vid Östgötateatern.

– Med den här vagnen har vi turnerat långväga över Europa, hela vägen ner till Marocko, säger Mattias Lindström, akrobat, dansare och pionjär på hoppstyltor, och dessutom tekniskt ansvarig för hela festivalen.

Han och Magali har ett eget kompani CIRK L ihop med sina bröder – Mikael Lindström och Quentin Bancel, som båda medverkar i Östgötateaterns föreställning *Sango*.

– Vi har lyckats att göra många projekt på Östgötateatern. Förutom de föreställningar vi skrivit och regisserat, har vi gjort ett kul samarbete med Symfoniorkestern, en teaterpjäs *Wendy och Pe-*

ter Pan och en musikal *Familjen Addams*, säger Mattias Lindström.

Magali och Mattias träffades i London 1999 och har sedan dess arbetat ihop, mestadels i Frankrike som en familjecirkus. *Sango* är deras andra produktion för Östgötateatern, men ingen av dem medverkar i föreställningen. Magali, som är luftakrobat och gummikvinna är gravid och har ägnat sig åt att regissera. I våras var båda delaktiga i att samordna en mindre cirkusfestival under scenkonstbiennalen.

– Det är så roligt att den här årliga festivalen blivit av och att vi får bygga en cirkusvärld i Östergötland. Artisterna från *Mad in Finland* har lett en masterclass och vi ser verkligen att det gör skillnad. Bara det första mötet har gett idéer. Det finns många duktiga cirkusungdomar här, men inte tillräckligt bra pedagoger. Ungdomarna når en viss nivå, sedan tar det stopp. Med verkliga proffs kan de lära sig nytt, säger Magali Bancel.

Magdalena Boman

Magali Bancel framför den egenbyggda cirkusvagnen. Till höger ihop med Mattias Lindström.

NYCIRKUS ÖST

- Östergötlands Internationella Cirkusfestival/ East Sweden Circus Festival arrangerades för första gången den 23-27 augusti 2017.
- Det 3-åriga projektet Nycirkus Öst ska skapa ett östgötskt nav för nycirkusens utveckling såväl konstnärligt som pedagogiskt. Festivalen hålls under två år i Finspång, det tredje i någon annan kommun i Östergötland.
- Finspångs kommun erbjuder konstnärlig residensverksamhet, möten mellan artister och samhället via skolor, äldreboenden, i integrationssyfte med sceniska uppspel som del av konstnärliga processer. Dessa residens kan utmynnas i try-out-föreställningar under festivalen 2018 men även på sikt leda till färdiga föreställningar redo att turnera lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Magdalena Boman

Protester mot skärpta regler för barnomsorg i hemmet kvällstid

Stockholms stad har skärpt reglerna för barnomsorg på obekväm arbetstid. Det har lett till en proteststorm i sociala media bland Teaterförbundets medlemmar.

I SEPTEMBER FATTADE Stockholms stad ett beslut som rör barnomsorg på obekväm arbetstid. Tidigare låg det på varje enskild stadsdel att bestämma över frågan. Nu ska besluten fattas centralt av utbildningskontoret. Detta har lett till att många under hösten nekats stöd till barnomsorg på obekväm arbetstid i hemmet.

– Enligt en undersökning som liberalerna gjort har endast sju av 66 ansökningar av vård i hemmet beviljats i höst, säger skådespelaren Christopher Wollter, en av flera skådespelare som via sociala medier erbjudit sig att träffa ansvarig ordförande i utbildningsnämnden, skolborgarrådet Olle Burell för att beskriva hur det fungerar för föreställningsbunden personal på repertoarteatrar.

Staden erbjuder "nattis" på flera håll, men detta ses inte som ett alternativ för dem som arbetar delad dag på teatrar. En av dem är Sofia Pekkari.

– Eftersom vi jobbar två pass om dagen och vår dotters förskola inte är nattanpassad skulle hon få gå på en annan förskola. Vi skulle då få rycka upp henne ur sömnen vid klockan 23, åka hem kommunalt, lägga henne igen för att sedan väcka vid 7-tiden inför vanliga förskolan.

Beslutet som fattades i september, innebär att barnomsorg på obekväm arbetstid i huvudsak ska ske på förskola med två pedagoger. För omsorg i hemmen krävs särskilda skäl – det beviljas i princip endast med läkarintyg eller intyg från socialtjänsten.

Ska det vara så här svårt för föreställningsbunden personal att få del av

omsorg av barn på kvällstid, skolborgarråd Olle Burell?

– Jag har varit tydlig med att inget barn ska behöva väckas när det somnat, svarar borgarrådet via sin borgarrådssekreterare Sonja Pagrotsky.

Vad menar du är särskilda skäl till att få barnomsorg i hemmet kvällstid? Kommer ni att tydliggöra skrivningarna så att handläggarna kan följa reglerna?

– Från politikens sida kan vi inte bakbinda handläggare genom att detaljstyra definitionen för särskilda skäl. Det är utbildningsdirektörens sak att förtydliga tolkningen av riktlinjerna om det behövs, meddelar Olle Burell.

Sveriges Yrkesmusikers förbund (Symf) och Teaterförbundet har tillsammans med TCO under en längre tid försökt få politikererna att förstå det specifika som gäller för föreställningsbunden personal på statsunderstödda teatrar. De har påpekat att personer tvingats att säga nej till jobb bara för att de inte har en ordnad barnomsorg som överensstämmer med villkoren på teatern.

Skolborgarrådet Olle Burell har lovat att träffa föräldrar och medlemmar ur Teaterförbundet som en följd av proteststormen. Strax innan denna tidning gick till tryck meddelande Symf:s ordförande, Anna-Karin Simlund, efter samtal med Utbildningsförvaltningen att alla föräldrar som ansökt om barnomsorg på kvällstid och nekats stöd, ska få möjlighet att få sina beslut omprövade.

MAGDALENA BOMAN

Handledare erbjuds utbildning

En utbildning för handledare inom yrkesintroduktion har tagits fram och erbjuds nu i Stockholm, Umeå, Göteborg och Malmö.

MEDLEMMAR I Svensk Scenkonst och Teaterförbundet kan söka den kostnadsfria endagsutbildningen.

Det finns också möjlighet att utbilda handledare på plats vid en institution.

Utbildningen är branschpassad. Den tar bland annat upp vad som förväntas av arbetsplatsen när det gäller förberedelser, arbetsmiljö, handledning och lärande. Den vänder sig även till den som vill arbeta med handledning inom andra utbildningsformer som exempelvis praktikanter, prao, lärlingar eller trainees.

Kjäll Åkerblom, numera pensionär och tidigare fackordförande vid Dramaten, har genom åren handledt ett 40-tal praktikanter, prao-elever, lärlingar och nu senast en anställd inom yrkesintroduktion.

Han har bidragit med sina erfarenheter vid utformningen av utbildningen.

– Jag ser det som viktigt att erbjuda ett brett lärande till den man handleder. Det är bra för handledaren att veta vilka yrken som finns inom teknik och administration och vilka utbildningar som går att söka. Det är också bra att veta var man kan söka

stöd vid de frågor som kan dyka upp under handledningen. Den pedagogiska delen är förstås väldigt viktig. Många som är intresserade av att vara handledare är inte pedagogiskt utbildade, säger Kjäll Åkerblom.

KAJSA OLSOON

Läs mer på:

www.svenskscenkonst.se/sv/medlemservice/kursprogram-2017/

Boulevardteatern till salu – på Blocket

Anrika Boulevardteatern i Stockholm är till salu. Orsaken är de ekonomiska svårigheter som teatern har dragits med under längre tid. Hyran ligger idag på 48 404 kronor per månad, med en fastighetskatt på 9 877 kronor per månad. Teatern var ursprungligen en biograf innan en grupp skådespelare tog över lokalen 1984. I anslutning står det att andra tänkbara verksamheter nu är butik och showroom. Sedan 2007 är Roger Westberg teaterchef.

Nytt teaterstipendium delas ut för första gången

2014 testamenterade Folkteatern Gävleborgs tidigare chef, Kurt Nylander, 2,6 miljoner kronor till teatern. Teatern bestämde sig för att bilda en stipendiefond, med representanter från teatern. Uppdraget är att "ärligen uppmärksamma någon eller några som utmärkt sig genom sina konstnärskap eller genom annan gärning gjort betydande insatser inom scenkonstområdet i Sverige". För första gången delas det nu ut. Evenemanget äger rum den 16 oktober på teatern.

Bengt Wanselius

Ur föreställningen *Besser & Wissner vet bättre*.

Pantomimteatern fyller 40

Pantomimteatern startades 1977, av elever från Statens Dansskolas mimlinje. Det firar teatern med en jubileumsfestival med start första höstlovsdagen, den 18 oktober.

Föreställningar, prova-på, mimfika och roligheter utlovas för alla barn och deras föräldrar. De föreställningar som spelas är *I Herthas ateljé* (från 5–100 år), *Besser & Wissner vet bättre* (från 3 år) samt *Hoppet – för jag dog inte* (från 10 år).

Hot och hat-budget ska stärka yttrandefriheten

Regeringen har avsatt ytterligare fem miljoner kronor till det fria ordets försvar, utöver de fem som tidigare avsatts årligen 2018–2020. Syftet är att förebygga och hantera det accelererande hat och hot som många konstnärer, journalister och förtroendevalda utsätts för. Hur pengarna kommer att fördelas är ännu inte klart.

Filmen *Falling into Paradise*, visas under festivalen och följs av ett samtal med skådespelerskan Branka Katic.

Internationell komedifilmfestival i oktober

För fjärde året i rad äger en internationell komedifilmfestival rum i Stockholm. Med skrattet som bärande material vill initiativtagarna bygga broar mellan människor. Under rubriker som "Störst publik, lägst status" kommer frågor som makt och representation i branschen att belysas.

Utöver seminarier finns det också workshops och gäster från hela världen på programmet, bland annat kommer Emmy-nominerade manusförfattaren Vijal Patel som ligger bakom den amerikanska sitcom-serien *Black-ish*, Branka Katic från filmen *Public Enemies* och arabvärldens stora stjärna Julia Kassar. Medverkar gör också Bahar Pars i samband med filmvisningen av *En man som heter Ove*, med text på dari. Internationella Komedifilmfestivalen pågår 19–22 oktober på biograf Skandia i Stockholm.

Länsteatrarna satsar på dans

Dansen tar en allt mer självklar plats i utbudet på Sveriges länsteatrar. Det skriver LTS, Länsteatrarna i Sverige. Under rubriken *Fokus på dans* berättar producenter, chefer och konstnärliga ledare om hur de ser på sitt dansuppdrag, däribland avgående vd:n på Regionteater Blekinge Kronoborg, Magnus Holm, som ger perspektiv på ett tio år långt utvecklingsarbete för att integrera dans i repertoaren, med målet att skapa möjligheter för regionens invånare att möta den samtida dansen på hemmaplan. Framåtblick ger istället Camilla Eskel, nyligen tillträdde konstnärlig ledare för dansverksamheten på Smålands musik och teater, som skriver hur hennes strategi för att stärka dansens närvaro i länet sker via etablering av dansresidens, mer egenproducerad dans och fler spelplatser i länet. Läs mer på lansteatrarna.se

Sameblod kan vinna EU:s filmpris

Amanda Kernells hyllade film *Sameblod* kan vinna EU:s stora filmpris, LUX Film Prize. Priset uppmärksammar filmer som berör aktuella frågor och ger insikt om dagens Europa.

De får bidrag för Ingmar Bergman-året 2018

Flera större kulturinstitutioner föreslås få extra bidrag i 2018 års budgetproposition. Detta för att kunna uppmärksamma jubileumsåret *Ingmar Bergman 100 år* nationellt och internationellt.

Dramaten, Stiftelsen Ingmar Bergman och Stiftelsen Bergmancenter på Fårö får totalt åtta miljoner kronor. Från och med 2019 föreslås dessutom Bergmancentret få ett årligt stöd. Svenska Filminstitutet tillförs fem miljoner kronor från och med 2018 och sedan ytterligare tio miljoner från och med 2019 för bevarandet av filmarvet i Ingmar Bergmans namn.

Malin Arnesson

Martin Forsberg blir årets Birgit Cullberg-stipendiat

Koreografen Martin Forsberg har tilldelats årets Birgit Cullbergstipendium på 100 000 kronor. "En sann gränsöverskridare som med konsekvens och konstnärlig integritet utmanar konventioner och fördomar", lyder en del av motiveringen. Stipendiet inrättades av regeringen 1999 i samband med Birgit Cullbergs 90-årsdag och ska ges till en ung koreograf. Av senare års stipendiat kan nämnas Alma Söderberg (2016), Alexander Ekman (2015) och Zerjon Abebe (2014).

Årets utdelning ägde rum den 5 september, i samband med premiären av Forsbergs uppsättning *Prefecture*, med det nyetablerade kompaniet Corpus vid Det Kongelige Teater i Köpenhamn.

Nya avtal för dans och privatteater

Nya kollektivavtal har trätt i kraft för dansen och privatteatern. För dansen har Teaterförbundet för scen och film och Danscentrum förhandlat fram ett avtal som innefattar dansare och koreografer samt tekniska och administrativa tjänstemän inom Danscentrum. Även privatteatrarna har fått ett nytt kollektivavtal, här framförhandlat med Svensk Scenkonst. För dem blir löneökningen sex procent (2 procent per år), med 0,5 procent i ökade pensionsavsättningar. Detta avtal gäller 1 april 2017–31 mars 2020.

Josefin tar priset för kyligt skavande scenografi

Produktionsdesigner Josefin Åsberg är dubbelt prisad i Cannes för ett ypperligt helhetstänk i scenografin i filmen *The Square*. För Scen & film berättar hon hur teamet gick till väga för att bygga upp den visuella bilden.

Tobias Henriksson

Ruben Östlund och Josefin Åsberg.

DEN GÖTEBORGSBASERADE Josefin Åsberg är tillfälligtvis i Stockholm i och med den svenska galapremiären av Ruben Östlunds film *The Square*. Hon är väldigt glad, om än förvånad över att ha fått juryns pris The Vulcan Award of the technical artist i Cannes.

– Det är så kul att juryn valde att sätta fokus på scenografi och produktionsdesign.

The Vulcan Award of the technical artist, som lyfter tekniska yrkeskunskaper inom film, har för det mesta uppmärksammat andra områden som fotografi, ljudmixning och klippning.

– Det är nästan lite överkligt. Jag har visserligen inte hunnit se övriga nominerade filmer, men Sofia Coppola brukar ju göra fina filmer, likaså Mikael Haneke. Så går priset till mig!

Josefin jobbade med Ruben Östlund i filmen *Turist* och har känt honom länge. Tidigare har han valt att arbeta med mindre team för att istället kunna ha fler inspelningsdagar. Nu är teamen

Fredrik Wenzel

inte längre särskilt små, men inspelningstiden är fortfarande dubbelt så lång jämfört med andra produktioner. Närmre 70 dagar pågick inspelningen av *The Square*:

– Det ger oss bra förutsättningar och sällan sker förflyttningar på en och samma dag. Bilden får ta tid och det är möjligt att pröva olika lösningar. Dessutom har vi rimlig tid till förproduktion, säger Josefin.

THE SQUARE ÄR EN SATIR ÖVER konstvärlden som kläs av på bara skinnen och visar ömklighet. Huvudpersonen, den danske curatorn Christian (Claes Bang) jobbar på ett museum för modern konst, X-Royal, som förlagts till Kungliga slottet efter monarkens avskaffande. Ruben Östlund försöker utskilja vad det är att vara ansvarsfull både på en personlig och en samhälls nivå och *The square* ger en träffsäker bild av vår samtid.

Filmkritikern Fredrik Sahlin beskriver filmen som 150 minu-

ters krishantering för oss alla men främst för Christian. Det skaver hela tiden, även i scenografins kyliga elegans, instängdheten fastnar i ständigt återkommande rutor och rektanglar, och växer till galenskap i cirklande trappor.

En stor del av handlingen utspelar sig på museet, i det före detta slottet. För att kunna gestalta miljön fick fotografen Fredrik Wenzel, Josefin Åsberg och Ruben Östlund en generös genomgång i många av Kungliga slottets 1 400 rum. De ansökte också om att få filma där men fick avslag. Utmaningen för Josefin Åsberg blev därför att skapa produktionens egna slott. De rekade platser både i Stockholm och i Göteborg, och under inspelningen hade Josefin hjälp av flera rekvisitörer och en attributör på båda orterna för att ställa i ordning de valda miljöerna.

– Vi ville att besökarna på X-Royal skulle kunna gå mellan en museal del och en modern del. Den moderna miljön skulle bryta av rejält mot den gamla, men vi ville ändå skapa en trovärdig

Fredrik Wenzel

Fredrik Wenzel

Fredrik Wenzel

Elisabeth Moss, som Anne och Claes Bang som Christian.

helhet av slottsmiljön. I den moderna delen har vi fört in äldre kopplingar. Bland annat hade vi en uppbyggd slottstolpe på hjul, som vi band ihop miljöerna med, säger Josefin.

Josefin har utarbetat en färgskala med vitt och grått i olika toner för båda miljöerna, och har använt en varm gul accentfärg till museet, för att knyta an till de varma färgerna på slottet.

– Det musealt vita är svårt att komma bort från. Men det finns något komiskt med just det vita och väldigt avskalade. I den moderna delen finns ett utställningsrum med tolv grushögar, omslutna av två vita väggar. Vi diskuterade att ha en text med på en sidovägg. Till slut lade vi den så bara halva texten syntes, det blev bäst.

Det halvt sagda går igen även dialogmässigt under filmen. Det

konstnärliga teamet skildrar skickligt gliporna i sammanhangen. Bland annat i en scen där Claes Bangs Christian samtalat med Anne, Elisabeth Moss rollfigur som söker upp honom efter ett engångsligg, de blir ständigt avbrutna i sitt samtal av ljudet från en installation av stolar bakom.

– Ursprungligen var det tänkt att den här dejten skulle ske på en sportbar, där en fotbollsmatch pågick i bakgrunden. Men det är ju en rätt tråkig miljö och svår att kombinera med filmens andra miljöer. Så vi bestämde oss för att vara på hans arbetsplats och istället göra en installation som lät.

Ruben hade upptäckt ett verk av konstnären Carl Hammoud som gjort oljemålningar av stolsinstallationer och frågade om det var okej att bygga en liknande.

– Vi lät bygga en stolsinstallation med en vajer och spelade in ljudet av stolar som ramlar samman. Det blev ett störande moment som passade mycket bättre. Faktum är att i rummet där dialogen hålls hänger Carl Hammouds tavlor. Han hade helt enkelt en utställning i fiktiva X-Royal!

I en annan scen försöker en man med största svårighet polera golvet mellan grushögarna med en städmaskin.

– Den bilden kom vi på när dagens tagningar var slut och vi hade sagt tack för dagen. Det är fotografen Fredrik Wenzel som kör maskinen mellan grushögarna med stor inlevelse.

Den största utmaningen för Josefin var att bestämma vad som skulle byggas i studios och vad som byggas på befintliga platser.

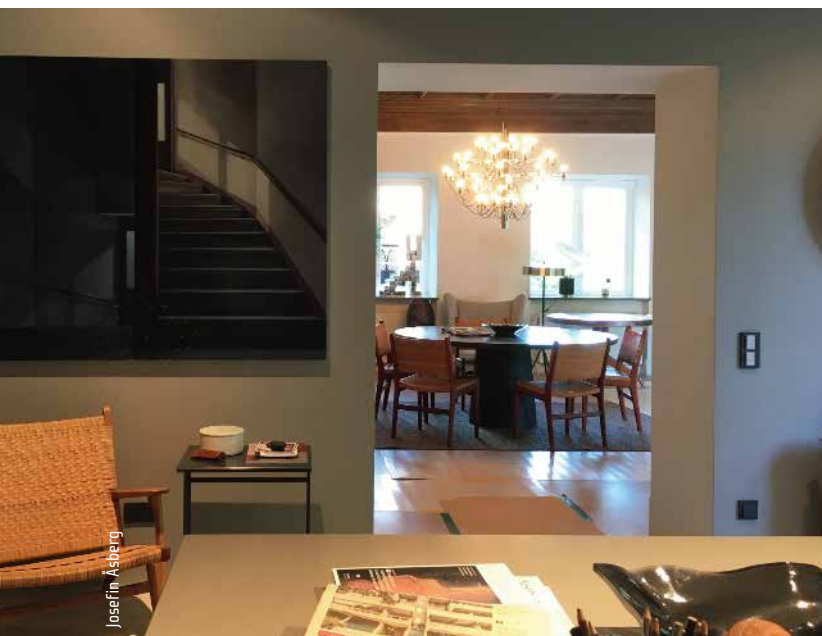
Christians hem var en svår nöt att knäcka. Efter att ha tittat på

många lägenheter hittade vi till slut en lägenhet i Göteborg som utgjorde en bra grund för den miljön att bygga vidare på.

Återigen använde de konstnären Carl Hammouds konst. Han lät måla en stor oljemålning av en trappa som kameran sveper över.

Josefin Åsberg minns också filmandet av ett sopberg. Det är när Christian ska leta efter ett telefonnummer som han tror sig ha slängt i soporna. Smokingklädd beger sig ut för att leta efter lappen i ösregnet.

– Inför den scenen tillverkade två starka medarbetare sopor under en hel vecka. Som regissör är det lätt att tro att du bara behöver ta dit lite sopor, men det kan ju finnas vad som helst i soporna, glas, kanyler ... Och det får ju inte hända något med vår hu-

Josefin Åsberg

Christians hem var en svår nöt att knäcka för Josefin. Till slut fann hon en lägenhet som blev en bra utgångspunkt. Konstnären Carl Hammoud bidrog till scenografin med en tavla.

Fredrik Wenzel

Fredrik Wenzel

vudrollsinnehavare, som filmar nästan varje dag. Så vi hämtade överbliven mat från skolmatsalar och packade detta med papper, kartonger och plast. Jag ville undvika påsar med loggor på, eller påsar i neonfärger. Så det skulle vara färgkodade sopor. Det blev en poetisk bild. Tänk så mycket jobb det ligger bakom en sådan bild. Det berättade jag inte för Ruben. Vi hade flera mellanstora containrar fyllda med sopor.

Josefin kom till inspelningen med sin son i en bilbarnstol.

– Han låg och sov så fint där. Då kom vi på att det skulle vara roligt om chefen för marknadsavdelningen hade en bebis med sig under ett införsäljningsmöte på museet. I efterhand lades ljudet av en gråtande bebis på, det blev ett fint litet störande moment och min son fick göra sin filmdebut.

Slutligen till själva rutan, The square, ett av de två konstverk som invigs på X-Royal – alltså den vita kvadraten där ömsesidig tillit och respekt råder mellan människor – en plats där alla är snälla mot varandra. Det är ett verk som står Ruben Östlund nära. Ursprungligen byggdes verket av honom och Kalle Boman

för en utställning i Värnamo. Nu finns en liknande ruta i Grimstad och Vestfossen i Norge. I somras anlades ytterligare en ruta i Slottskogen för festivalen Way out West. Där ska den vara i ytterligare ett år.

– Ruben vill ha en ruta på Kungsporsplatsen och att ryttsstatyn av Karl den IX flyttas därifrån. Många har provocerats av den tanken. Han har till och med fått en nedkissad blöja skickad i brev till sig.

Inför invigningen av den franska premiären av filmen i mitten av oktober, anläggs ytterligare en ruta utanför Centre Pompidou, nationalmuseet för modern konst i Paris.

– Ruben har bett mig ansvara för bygget, så jag håller på med det nu. Eventuellt kommer även entrén till utställningen att stå där, vi får se.

Vem vet, i framtiden kanske Josefin Åsberg stiger upp på konstscenen och axlar curatoruppdrag vid sidan om sitt arbete som scenograf och produktionsledare inom film.

MAGDALENA BOMAN

Josefin Åsberg

Ålder: 43 år.

Yrke: Scenograf och produktionsdesigner inom film.

Bor: I Göteborg.

Yrkesbakgrund: Gått den långa vägen. Började som praktikant på SvT:s scenografiavdelning, gick därefter diverse kurser i bild och rumsgestaltning och scenografi. Har arbetat som rekvisitör, attributör, senare som scenografiassistent i tv-serier, men främst långfilm. *Lilja 4-ever* var Josefins första egna film.

Gör just nu: Arbetar med Anna Odell i filmen *X & Y*, premiär 2018.

Filmer i urval: *Turist* i regi av Ruben Östlund. *Lilja-4 ever* och *Mammut* i regi av Lukas Moodysson, *Pingpong kungen* i regi av Jens Jonsson, *Monica Z* i regi av Per Fly och *The quiet roar* av Henrik Hellström. Guldbaggenominerad för scenografin i *Monica Z*.

Svenska filmer prisade i Cannes

(Tidigare hette Guldpalmen Grand Prix)

1946 går Grand Prix till *Hets* av Alf Sjöberg.

1951 Grand Prix till *Fröken Julie* av Alf Sjöberg.

1988 Guldpalmen går till danska regissören Bille August för *Pelle Erövraren*.

1992 Guldpalmen går till Bille August för *Den goda viljan*.

2017 Ruben Östlund får Guldpalmen för *The Square* – (Första svenska regissören på 66 år).

Två har prisats med The Vulcan Award of the technical artist

1973: Ingmar Bergman prisas för *Viskning och rop*.

2017: får Josefin Åsberg priset för *The Square*.

Sandra Huldt:

”Det är en otrolig lättnad!”

Som två av 30 nyanställda hos Teateralliansen känner både Omid Khansari och Sandra Huldt att de kan andas ut ett tag. Trots många och stora skådespelaruppdrag upplever de en ständig stress med frilanslivet.

OMID KHANSARI HAR JOBBAT som skådespelare i 15 år. Med flera korta kontrakt på bland annat Dramaten har han verkat som frilans sedan han gick ut Teaterhögskolan i Malmö 2002.

Just nu repeterar han rollen som konstnären Olof i *Våra drömmars stad* på Kulturhuset Stadsteatern, ett jobb som innebär sju månaders anställning. Utöver ett mindre filmjobb är det sedan tomt i almanackan igen. För trots att han alltid är fullbokad, så är brist på framförhållning snarare regel än undantag.

– Det är sällan du får ett skådespelarjobb långt i förväg. I de fall du får det kan det samtidigt vara dumt att binda upp sig. Kanske försvinner ett annat jobb för nästa säsong, kommenterar han den dubbla känslan inför ovissheten.

– Jag åkte från Örebro till Stockholm på natten, sov tre timmar, gick upp till sminket, spelade in hela dagen och åkte sedan tillbaka till Örebro på kvällen. Numera tittar jag först på kommunikationerna när jag blir erbjuden ett jobb, säger trebarnspappan.

Logistikproblemen lär bestå, men nu kan han ändå andas ut lite. Sedan den 1 september är han en av 30 nyanställda hos Teateralliansen:

– Jag blev väldigt glad. Även om jag alltid har haft jobb, så finns alltid oron för att det ska ta slut. Anställningen ger mig en trygghetskänsla. Jag ser också fram emot att kunna fortbilda mig och tillhöra ett sammanhang.

ETT PAR REPETITIONSSALAR BORT befinner sig Sandra Huldt, också hon utbildad på Teaterhögskolan i Malmö och frilansande skådespelare inom såväl teater som film och tv.

Just nu repeterar hon huvudrollen som Emma i Duncan Macmillans pjäs *Personer, platser och saker* på Kulturhuset Stadsteatern. Här har hon befunnit sig sedan hon spelade i *Jag tror på dig, Anita* 2016.

– Jag har ett treårigt kontrakt, mitt längsta någonsin, säger Medeapristagaren (”Bästa skådespelare 2016”) som annars har haft hela Sverige som arbetsfält, och jobbat på allt från Teater Weimar i söder till Profilteatern i norr. Men ofta har det rört sig om kortare projektanställningar på max fyra månader, som längst årskontrakt.

– Jag har ändå haft tur med jobb. Det har blivit ganska många korta kontrakt tätt inpå varandra, säger hon diplomatiskt om en bransch där korttidsanställningar snarare är regel än undantag.

Nu är du anställd hos Teateralliansen. Vad var din reaktion när du fick beskedet?

– Jag började faktiskt gråta. Det är en sådan otrolig lättnad, att få en paus från den stress som annars alltid ligger där.

– Teateralliansen skapar en trygghet som inte längre finns i

branschen, vilket i sin tur skapar utrymme för mod och kreativitet.

Kommer alliansen att förändra ditt sätt att jobba på?

– Nej, men det kommer kanske vara lättare att ha is i magen när man söker jobb och sedan väntar på besked.

Hur ser du på din framtid?

– Jag har ofta byggt upp B-planer, funderat på resor, studier eller annat jobb. Anställningen på alliansen gör att jag kan fortsätta med det här i ett par år till. Jag älskar ju teatern! Jag har fått göra så många roliga projekt, sådant som jag tycker är viktigt. Jag har helt enkelt haft flax.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Sandra Huldt

Sandra Huldt (född 1977) gick på Teaterhögskolan i Malmö 2000 – 2004. Några teatrar som hon har jobbat på är Lumor, Turteatern, Teater Galeasen, Profilteatern, 2013 och Ung scen öst. Hon har också medverkat i flertalet tv- och filmproduktioner. I höst är hon aktuell i huvudrollen som Emma i Duncan Macmillans *Personer, platser och saker* på Kulturhuset Stadsteatern (premiär 30/9).

Omid Khansari

Omid Khansari (född 1979) är utbildad vid Teaterhögskolan i Malmö 1998–2002. Har (i urval) arbetat på Göteborgs Stadsteater, Angereds teater, Riksteatern och Stockholms stadsteater. På Dramaten har han varit i sammanlagt tio år. Därtill har han medverkat i många film- och tv-produktioner. I höst är han aktuell som Olof i *Våra drömmars stad* på Kulturhuset Stadsteatern (premiär 2/11).

Teateralliansen

Teateralliansen startade 1999 och finansieras genom statligt bidrag. Den ägs gemensamt av Svensk Scenkonst, Teaterförbundet/för scen och film samt Trygghetsrådet TRS. Tanken är att möta den offentligt stödda scenkonstens behov av flexibilitet, trygghet och utveckling för frilansande skådespelare. Idag är 164 skådespelare anställda hos alliansen som också erbjuder kompetensutveckling. När skådespelarna får uppdrag tar de tjänstledigt från sin anställning på alliansen. För att behålla sin anställning måste skådespelarna uppfylla kraven för arbete inom sitt yrke utanför TeaterAlliansen. (källa: Teateralliansen.se).

Bild ur Borås Stadsteaters föreställning *Kontakt till varje pris*.

Borås stadsteater riskerar halvering av egna produktionen

Mobbning, kränkningar och avgående teaterchefer. Borås stadsteater har under en flera år haft såväl interna som externa problem. Nu föreslås en halvering av antalet egenproduktioner. Men kulturförvaltningen talar istället om en satsning.

SOM AV EN HÄNDELSE ÄR Borås Stadsteaters första höstpremiär *Kontakt till varje pris*, en pjäs om hur det blir om robotar tar över skådespelarens yrke.

Riktigt så långt vill nog inte Borås kulturförvaltning gå, men i ett nytt förslag föreslås en halvering av teaterns egenproduktion för att istället satsa på externa gästspel. Förslaget gick till politisk beredning i kulturnämnden i augusti, men något beslut fattades aldrig.

– Just nu diskuteras frågan internt hos respektive parti. Så länge den gör det kan jag inte uttala mig om framtiden. Det är inte bestämt när frågan kommer upp i kulturnämnden igen, kommenterar Eva-Lotta Franzén, kulturchef på kulturnämnden, nuläget.

Därmed vill hon inte heller svara på om den externa kritiken mot gästspelsförslaget har lett till ifrågasättande av kulturnämnden. Inte heller om och när en ny konstnärlig ledare kommer att tillsättas.

Desto mer frispråkig är Lars Gustaf Andersson (L), vice ordförande i Borås kulturnämnd och ledamot i Regionteater Väst. I en debattartikel i Borås tidning skriver han att gästspelsfrågan kommer att omprövas och att han ”vill se fler egenproducerade föreställningar i kombination med inköpta spetsiga produktioner”.

Teaterförbundet för scen och film reagerar kraftigt på att Borås teater, med 33 fast anställda, inte har diskuterat kulturförvaltningens förslag med det lokala facket, vilket enligt kollektivavtalet alltid ska ske när stora organisatoriska förändringar planeras.

– Det här är ett brott mot medbestämmandelagen. Därför vill facket nu ha skadestånd och förhandling i tvisten, kommenterar Michael Dimle, Teaterförbundets avdelning 12, det faktum att teatern lyft frågan i kulturnämnden.

Teaterförbundets förhandlingschef Madeleine Wagemyr påpekar att en förhandling med facket borde ha skett redan innan förslaget hamnade på kulturnämndens bord.

– Teatern har brutit mot förhandlingsplikten, vi kommer att förhandla den frågan och bistå lokalavdelningen i det fortsatta förhandlingarna, säger Madeleine Wagemyr, förhandlingschef på Teaterförbundet.

Ovanpå dessa turer har teaterns konstnärliga ledare, Ragna Wei, sagt upp sig. I augusti lämnade hon teatern i protest, efter bara två år på posten.

– Jag känner att jag under nuvarande förhållanden inte har möjlighet att utföra mitt jobb som konstnärlig ledare och därför slutar jag, sa hon då till Borås Tidning.

Detta har hänt på Borås Stadsteater:

- 24 augusti: kulturförvaltningen sammanträder och informerar om sitt förslag om ny verksamhetsidé för Borås Stadsteater i ett moderniserat Kulturhus.
- 24 augusti: Personalen vid Borås Stadsteater lämnar över proffestlistor med över 2 000 namn till kulturnämnden. Fem skådespelare skriver också ett öppet brev till kulturnämnden.
- Skriftliga protester strömmar in till kulturnämnden. Där bland en rad av Teaterförbundets lokalavdelningar (avdelningarna 8, 11, 19, 24).
- En rad debattartiklar om utvecklingen skrivs i såväl lokal- som rikspress. Facebookgrupper startas för att stödja teatern.
- Den 6 oktober hålls lokala förhandlingar mellan Teaterförbundet och teatern.

HON ÄR INTE DEN FÖRSTA konstnärliga ledaren att lämna posten i protest på en teater som för ett par år sedan pryddes av en banderoll med texten "Teaterchef utan åsikter sökes". Nämnas kan också Monica Wilderoth (2013), tätt följd av Gugg Sandström som satt rekordkorta två dagar på katapultstolen innan han blev sparkad på grund av ett kritiskt uttalande om kulturnämnden i lokalpressen. Han ersattes i sin tur av en tillförordnad chef, Johan Huldt (2014). Sammanlagt har teatern haft sex konstnärliga ledare (tf inberäknade) på tio år. I september gjorde de alla ett gemensamt uttalande i Borås Tidning där de med kraft underströk att skiftena av chefer inte berodde på personalproblem, utan på svårigheter med att leda en konstnärlig verksamhet under en förvaltnings regelsystem.

Johan Huldt förtydligar:

– Borås teater ligger inkaplad i kulturförvaltningen. Det innebär att kulturchefen vill att alla kommunala regelverk och rutiner även ska gälla teatern. Kulturchefen är också högsta chef för teatern och sitter över teaterchefen. Under teaterchefen sitter i sin tur den konstnärliga ledaren. Det resulterar i en väldigt nedprioriterad tjänst.

Johan Huldt ser hur den speciella och helt unika ägarkonstruktionen i teatersverige leder till demokratiskt problem och äventyrar yttrandefriheten. Han exemplifierar med hur en öppen paneldebatt, som nyligen skulle ha hållits på teatern med anledning av nedskärningarna, ställdes in.

– Motiveringen var att eftersom teatern ligger i Kulturhuset, som ägs av kulturförvaltningen, så ska det inte vara någon debatt nu, för politikerna diskuterar frågan.

– De är i färd med ta bort teaterns identitet, från att vara en producerande och självständig teater till att bli en serviceinrättning. Det är en sinnessjukt dålig konstruktion, vilket bevisas med upprepade problem. Förra året sade fem personer, tre i ledande ställning, upp sig. Orsaken bottnar i svårigheten att jobba i den struktur som finns idag.

Borås Stadsteater har under en längre tid haft stora problem med arbetsmiljön. Bland annat nämns kränkningar, härskarteknik och utskällningar, 2016 beställde kulturnämnden en utredning av arbetsmiljön. Men kritiker menar att inga förändringar ännu har skett och att personalen fortsätter att må dåligt.

Samma dag som denna artikel lämnas publicerar Borås Tidning, en ledare: Lämna teatern fri från kulturpolitikens klämfinghet, skrev Stefan Eklund. Debatten lär fortsätta.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Ledig tjänst HR-assistent 50%

Dansalliansens kansli söker HR-assistent på deltid.

Sista ansökningsdag 9 oktober.

Se mer på www.dansalliansen.se/aktuellt

Dansalliansen

Är du medlem
i Teaterförbundet för scen & film?

Annonsera om din
verksamhet till
rabatterat pris i
scen & film!
Kontakta SB-Media AB
Tel: 08-545 160 63

KURSER, WORKSHOPS OCH SEMINARIER FÖR SKÅDEPELARE

Teater Alliansen

LJUDBOKSINLÄSNING

i samarbete med Visuellt Ljud AB 30 oktober – 3 november, Stockholm

INTRODUKTION TILL VIEWPOINTS

med Ulla Tylén 6–8 november, Stockholm

ATT DRAMATISERA FÖR SCENEN

med Anna Azcárate & Camilla Blomqvist 13–17 november, Stockholm

20 QUICK FIXES

med Heather Maitland 20–21 november, Stockholm
i samarbete med Dans- och Musikalliansen

SÅNGGESTALTNING

med Pia Olby 20–21 och 27–28 november, Stockholm

SELF-TAPE – WORKSHOP

med Anja Schmidt 5–8 december, Stockholm

Läs mer och ansök på www.teateralliansen.se/kurser

Internationellt pridenätverk bildat

Scensverige bildade under Växjö Pride ett nationellt nätverk för scenkonst med HBTQ-perspektiv, och har i sommar initierat en internationell arbetsgrupp för att sprida och stärka queer scenkonst.

STOLT SCENKONST HETER det nationella nätverket som drog igång redan under förra årets Pridedefestival i Stockholm med föreställningar under två dagar på Unga Klaras scen. I år växte projektet till fem programdagar, med stöd från Kulturrådet och Stockholms stad.

– Det har gått otroligt bra. Vi hade fler scener och samarbetspartners i år. I Skärholmen hölls samtal, readings och utdrag ur föreställningar. Vi bidrog till en queerhistorisk eftermiddag, *Århundradenas fest* med Lesbisk Makt och Unstraight Museum på Carlshälls gård, samt tre fulla dagar med föreställningar och samtal på Kulturhuset/Stadsteatern. Vi fick ställa in extrastolar till varenda föreställning, säger Scensveriges verksamhetschef Ulricha Johnson och påpekar att det stora intresset visar att idén håller.

Tanken är att det nationella nätverket ska utgöra en bas för att säkerställa långsiktighet och spridning.

– I år har vi kunnat avlöna en projektledare i Malmö under deras Pridedefestival med stöd från Malmö Stad. Även Gävle Pride hade flera programpunkter under rubriken Stolt scenkonst. Projektet haft hittills haft tre nationella nätverksträffar.

I somras när International Theatre Institute (ITI) höll världskongress i Spanien tog Scensverige initiativ till att bilda en global arbetsgrupp för att sprida queer scenkonst och stärka de scenkonstnärer som arbetar med de perspektiven.

– Nästa steg är att göra ett open call till alla ITI-center världen över. Just nu undersöker vi på vilket sätt som vi bäst kan kommunicera. I en del länder är mejltrafiken övervakad och det finns hindrande lagar, så vi behöver hitta säkra vägar. Facebook är inte heller tillåtet i alla länder, exempelvis Kina. Tänk om vi kan ha en internationell nätverksträff på Europride i Stockholm eller Göteborg nästa år och också bjuda in utländska gästspel. Vikti-

gast är att sätta andra länders organisationer och konstnärer i kontakt med varandra för ett ökat flöde, inspiration och solidaritet, säger Ulricha Johnson.

MAGDALENA BOMAN

- Scensverige (före detta Teaterunionen) är en ideell förening finansierad genom medlemsavgifter och ett årligt verksamhetsbidrag från Kulturrådet. Organisationen ska främja den svenska scenkonstens utveckling och utöka de internationella relationerna genom samarbete och idéutbyte.
- I nätverket Stolt scenkonst ingår förutom Scensverige: Regionteatern Blekinge Kronoberg, Dansstationen i Malmö, Norrlandsoperan, Ögonblicksteatern, Kulturhuset/ Stadsteatern Skärholmen, Riksteatern, Folkteatern Gävleborg, Unga Klara, Smålands Musik och Teater och West Pride.

BOKANMÄLAN

Rapp Marie Göranzon porträtteras i bok

SAMTIDIGT SOM skådespelaren Marie Göranzon är aktuell i en nyutkommen bok rapporteras att hon efter decennier på Dramaten nu gått till Kulturhuset Stadsteater. Vilket egentligen inte borde förvåna. För även om Göranzon åldersmässigt kunnat dra sig tillbaka har det aldrig legat för henne att slå sig till ro. Det förstärker man när man läser Vi-journalisten Stina Jofs intervju bok *Vrålstark & skiträdd – Marie Göranzon berättar om sitt liv*. Skiträdd av oro och obeslutsamhet. Vrålstark av vilja.

När hon 1959 erbjöds bli ny SECO-ordförande (Sveriges elevers centralorganisation) valde hon att istället bli skådespelare. Utan vare sig utbildning eller jobb. Det hjälpte inte att nära och kära sa: styrsla dig Marie!

Vid slutproverna till Dramatens elevutbildning 1964 väljer hon att gestalta ”en

deppig person går in i en park, upptäcker fåglar och blommor och går därifrån glad”. Dubbelvikt krampar hon sig igenom scenen. Vad gör du? frågar juryn. Jag har just fött barn och jag oroar mig för om ungen ska hindra mig från att komma in på min utbildning, svarar hon.

HON KOMMER IN. Fast mot alla odds. För knappa halvåret innan har hon just fött barn och Dramatenchefen Ingmar Bergman tycker visserligen att Göranzon ska in, men oroar sig: hur fan ska hon klara det? Bibi Andersson sitter i juryn och ger Bergman svar på tal: Om ungen är ett sådant problem kan väl du sitta barnvakt, du vet ju hur man gör! Sockersöt har Marie Göranzon aldrig varit, och aldrig velat vara, skriver Jofs.

Nej, precis som kollegan Andersson är

hon vass, rapp och ger svar på tal. Interjuformen passar som hand i handske för att porträttera henne. Samtalet mellan Jofs och Göranzon böljar välavvägt mellan det privata och yrkespersonen (även kolleger får kort komma till tals), mellan skvaller och åsikter om både det ena och det andra.

Inte minst delar hon med sig av tankar och erfarenheter från ett 50-årigt yrkesliv på scen och framför kameran.

Privat som professionellt har Göranzons motto varit att stryka över och gå vidare, ett citat från Strindbergs *Dödsdansen* – en pjäs där hon vrålstarkt porträtterade Alice i den omtalade uppsättningen från 1993 mot sin äkta man Jan Malmsjö som kaptenen.

Stryka över och gå vidare alltså.

GERT LUNDSTEDT

Vad är så svenskt med Hemsöborna?

EN KVÄLL, EN LÖRDAG, bestämmer sig delar av ensemblen att gå ut och äta middag efter repetitionen. Vi kommer till restaurangen, det är fullt, men vi har tur och efter en stund får vi ett bord för åtta personer. Vi blev några fler eftersom en i gänget hade några vänner som skulle ansluta sig. Vi sätter oss, beställer, alla pratar med alla, det är trevligt. Bra avslutningen på en repetitionsvecka. Vi diskuterar vår pjäs, *Hemsöborna* av Strindberg.

Efter en stund så ursäktar jag mig och går till toaletten. När jag kommer tillbaka efter bara några minuter märker jag att något har förändrats. Det är en annan stämning.

Har jag toapapper under skorna? Sitter jag vid fel bord? Det var rätt bord och efter en snabb blick under bordet så hade jag bevisligen inget toapapper under skorna. Jag fortsätter att äta, det är ganska tyst nu runt bordet. Mycket märklig känsla. Efter en stund påpekar någon att det hade blivit lite konstigt efter att jag gått.

– Ok, varför det? frågar jag.

Jag börjar bli nervös. Förstår inte situationen överhuvudtaget. Sen berättar samma person att efter att jag gått iväg hade någon, en av våra ”nya” vänner sagt något i stil med:

– Hur ska vår gäst här klara av att vara med i Hemsöborna. Han är ju ...

BOOM! Jag är tillbaka på skolgården, alla skolgårdar jag någonsin varit på. Jag är den ofrivilliga utbölingen, outsidersn, den främmande.

Personen som hade klämt ut sig detta bekänner efter ett tag och hon är verkligen orolig. Eller snarare hon spelar orolig. Hon säger att *Hemsöborna* betyder så mycket för henne och hennes familj. Att

det är en viktig historia om Sverige och det svenska. Huruvida jag på något sätt skulle vara ett hot mot detta kan hon inte svara på.

JAG FRÅGAR HENNE VAD det är som är så svenskt med *Hemsöborna*? En berättelse om överlevnad, kärlek, arv, högmod och girighet. Det nya kontra det gamla. Har inte dessa historier berättats i hundratals år? På olika språk och ur olika perspektiv? Och när läste hon boken senast?

– Ja, det var så längesen, på gymnasiet.

Min egen mamma kan boken nästan utantill. För henne är det också en viktig berättelse. För är det inte precis så med stora berättelser – de är universella. De skapar förhoppningsvis en gemenskap och inkluderar oss alla. Hon ursäktar sig och känner sig utpekad, trots att det är hon som pekat ut mig. Som gjort mig till en gäst, en främling.

Jag tänker hur många gånger ska en behöva sitta i dessa situationer, försvara sig själv utan att det egentligen ska behövas? Hur många år ska en diskutera med människor som helt utan fakta eller grund häver ut sig saker utan att ta sitt ansvar och för att senare själva spela offret. Det är dags att mogna. Dags att börja ta ansvar. *Hemsöborna* fick sin premiär. Det gick bra. Inget blev bestulet i originalet. Vi berättade bara en berättelse vi trodde på och jag var en del av den. Det var inte konstigare än så. Så vänj dig.

SHEBLY NIAVARANI

Shebly Niavarani är skådespelare och anställd vid Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm.

Är du ljudboks-inläsare?

Bra att veta för dig som har a-kassa och läser in ljudböcker.

Be din arbetsgivare eller uppdragsgivare om ett avtal och skicka en kopia till oss. Avtalet ska gälla per bok och innehålla uppgifter om startdatum och datum då boken ska vara inläst och godkänd.

Efter avslutat arbete ska din uppdragsgivaren fylla i ett Arbetsgivarintyg. Det gör hon eller han enklast på arbetsgivarintyg.nu.

Om du har rätt till arbetslöshetsersättning under avtalsperioden ska antalet färdiginlästa timmar multipliceras med 4 för att få fram den faktiska tiden, det vill säga inklusive förberedelse, inläsning och efterarbete. Den framräknade tiden fyller du i som arbetad tid på din tidrapport (kassakortet).

UNIONEN
A-KASSAN

Du hittar mer information om a-kassa och kulturarbete på vår hemsida unionensakassa.se/kulturarbete. Har du frågor kan du skicka ett meddelande på Mina Sidor eller mejla till kultursektionen@unionen.se. Du kan också ringa oss på 0770-77 77 88.

En dans- performance i lektionsformat tar form

I oktober har föreställningen *Ursäkta oss*, en skruvad betraktelse från ett SFI-klassrum, premiär i Uddevalla.

Koreografen Khamlane Halsackda har rest runt och träffat lokala SFI-klasser för att undersöka hur möten med ett nytt språk uttrycks i dansteater.

Alexis Rodriguez

Alexis Rodriguez

DEN HÄR DAGEN, med knappt sex veckor kvar till premiären i Uddevalla, beskriver koreografen Khamlane Halsackda sitt stämningsläge som ”feel the fear and jump anyway”. En omfattande research och lek med idéer ska koncentreras till en timmes dansteater – *Ursäkta oss*. Publiken ska agera SFI-klass, lära sig svenska tillsammans, gå igenom olika kapitel – lyssna, prata, skriva, och flytta sig till fantasier som skapats med teater.

Projektet har samproducenter på olika platser i landet. Det började med en förturné till tolv orter med en av Khamlanes tidigare föreställningar, *Yellow card*. Då träffade teamet SFI-clever, skolklasser, språkkaféer för att lära känna publiken och interagera med den.

– Vid mötena pratade vi om oss själva och vad som påverkar oss. Jag berättade om mina föräldrar som lämnade Laos 1980 och via flyktingläger i Thailand kom till Storbritannien. Jag hade svårt att prata om det, men jag ville hjälpa andra att känna sig

friare att dela med sig av sina djupt personliga berättelser – en del var tragiska, andra lyckliga. Det var ett privilegium att få lyssna, och det var som om människor hade väntat på möjligheten att få berätta.

KHAMLANE BESKRIVER HUR filmporträtt och intervjuer, som gjordes på fem orter med fem personer på varje plats, används på olika sätt i arbetet. När vi pratar vid, har han och teamet jobbat med en text som används på ett abstrakt sätt, för att beskriva drömlika sekvenser i klassrummet.

Hur känns den här fasen av arbetet?

– Jag är orolig, förstås. Det är ett stort projekt, många möten med människor, flera medproducenter. Allt bidrar till att förväntningarna ökar. Man får skjuta dem åt sidan och istället lyssna på sina instinkter, skapa en kreativ och lekfull atmosfär så att de tre dansarna kan experimentera fritt. De ska inte känna min pa-

nik, säger Khamlane som låter glad, snarare än panikslagen.

Han har gjort det här förut. Han är 42 år ("men 25 i hjärtat!"), koreograferar egna verk och arbetar på produktionshuset in-discourse och Nya Rörelsen Koreografer i Skåne. Innan han kom till Malmö för åtta år sedan, jobbade han bland annat på The Royal Opera House i London och med Random Dance company.

– Konstnärens och artistens arbete att hitta sin röst, är en pågående utveckling. Det är svårt att sätta fingret på vad arbetet är, mer en mix av dans och teater än när jag började, som koreograf. Jag upptäcker saker hela tiden i processen.

I PROJEKTET ANVÄNDS teater på scenen och då ligger kunskaperna hos föreställningens dramaturg Maria Herranz. Hon är en stor tillgång, säger Khamlane. Maria är en spansk-serbisk skådespelare och har verkat som dansare, de har jobbat ihop tidigare.

– Eftersom temat i föreställningen ligger mig nära, är det bra

att arbeta med någon jag känner och kan lita på för att kunna öppna mig känslomässigt och vara sårbar. Hon hjälper mig att nå klarhet och är objektiv i detta komplexa projekt med många perspektiv och berättelser.

Förutom koreografen och dramaturgen består teamet av tre dansare, Majula Drammeh (Gambia-Finland), Nidia Martínez Barbieri (Argentina), Pietro La Loggia (Italien). De har egna erfarenheter av föreställningens tema – integration och immigration. Khamlane poängterar att det är många olika röster som ska komma fram – föreställningen handlar inte om hans egna åsikter och ståndpunkter.

FÖRTURNÉNS *YELLOW CARD*, från 2012, är inspirerad av stand-up och handlar om östasiatiska stereotyper. Idén föddes genom en kommentar som Khamlane fick höra, när han fått ett mindre projektbidrag.

– Någon sa att jag inte förtjänade det, för att jag inte var ”tillräckligt östasiatisk”. Jag förstod inte varför han tyckte det, jag känner mig absolut asiatisk. Jag är född i Laos och kom till Stor-

britannien som fyraåring, engelska är mitt modersmål och jag har starka band till mitt kulturella arv.

Khamlane ser dans och teater som bra sätt närma sig ämnen som migration, integration och stereotyper. Han tillägger att stereotyper är tacksamma att skämta om på ett sätt som inte är politiskt korrekt – man vill skratta men tycker samtidigt att det känns lite pinsamt. ”Det går att använda humor för att nå människor utan att vara påstridig, politiskt sett.”

– Nuförtiden förekommer aggression mot invandrare och flyktingar i olika medier, man pratar *om* i stället för *med* varandra. Istället kan man mötas fritt, ansikte mot ansikte. *Ursäkta oss* handlar om undervisning och hur folk – de som redan bor här, och immigranter – lär känna varandra.

KHAMLANE HAR BÖRJAT på SFI tre gånger, men varit tvungen att avbryta eftersom artistlivet inte är särskilt flexibelt och undervisningen kräver regelbunden närvaro.

– Det har varit roligt att träffa andra elever, människor som kommit till Sverige och skapar grunden till ett liv här. Det har

Alexis Rodriguez

också fått mig att tänka på hur det måste ha varit för mina föräldrar, när de var i min ålder och kom från Laos till Storbritannien. De talade inte språket och kunde inte interagera med människor.

VERKLIGHETENS KLASSRUM och lektioner har sin form och sina begränsningar. Under rasterna är eleverna mer avslappnade, pratar om sig själva och bekantar sig med varandra. Dessa två scenarion ska smälta samman i föreställningen.

– Det här ett konstnärligt projekt. Ett kreativt sätt att närma sig vad undervisning kan vara på en konstnärlig nivå. Går det att tolka essensen i ett ord genom rörelse, vad är kommunikation? Under förturnén träffade vi flera engagerade SFI-lärare, viktiga personer som eleverna känner stor tacksamhet mot.

Khamlane tycker att artister behandlas väldigt väl i Sverige, i jämförelse med artistlivet i London där tempot är extremt uppskruvat. Det är svårt att fokusera på en idé när man hela tiden behöver göra andra jobb och dra in pengar för att betala (en ofta hög) hyra.

– Det är fantastiskt att vara i Malmö. Jag känner mig fri här,

folk är avslappnade. Sverige har gett mig så mycket – både yrkesmässigt och även ett bra liv med mina vänner och min man, säger Khamlane.

KAJSA OLSSON

- Föreställningen *Ursäkta mig* har premiär den 13 oktober på Regionteater Väst i Uddevalla och är en samproduktion av Dansnät Sveriges parter. Bland annat ingår Norrlandsoperan i Umeå, Vara Konserthus, Regionteater Väst, Dansens Hus i Stockholm och Rum för dans i Halland. Föreställningen är utvecklad tillsammans med landets SFI-klasser och baseras på studenternas berättelser och erfarenheter.

- I projektet ingår även en utställning om verkets arbetsprocess, för att odla publikens förståelse för ett konstnärligt arbete. Syftet med arbetsprocessen är att bredda publiken, öppna upp för deltagande, skapa lokal förankring och på så sätt finna nya konstnärliga idéer.

Facket får större insyn på Dansens hus

Anställda vid Dansens hus har blåst liv i det fackliga arbetet efter att lokalavdelningen legat i träda. Styrelsen rymmer kompetens från alla verksamhetsfält.

– För första gången på länge har jag fått ett fungerande medarbetarsamtal och tydliga mål för mig och min avdelning. Det gör arbetet så mycket lättare, säger Jeanette Snögren, från biljettkassan i Dansens hus och en av ordförandena.

LIKA LÄNGE SOM DANSENS HUS existerat har Jeanette Snögren arbetat i huset, faktum är att hon var på plats redan tidigare när lokalerna hyrdes av en privatteater, då som säsonganställd.

– Jag skulle aldrig ha upptäckt den här typen av scenkonst om jag inte halkat in på ett bananskal, nu kan jag inte vara utan dansen, säger hon.

Lika entusiastiskt talar hon om den nystartade fackliga avdelningen i huset, som ännu har formen av en interimstyrelse.

Varför lades det fackliga arbetet ned i huset?

– Det var en kombination av olika saker. Bland annat tidsbrist. De som drev vårt lokalavdelningsjobb var hårt ansatta av jobb. Så ser det ut också idag, men nu upplever jag att vi har ett mer öppet arbetsklimate som både tillåter och efterfrågar fackligt arbete.

Dansens hus har omorganiserats flera gånger, anslagen har minskat och verksamheten slimmats. Tidigare hade också den konstnärliga ledaren ett förordnande om fyra år, det har nu kortats ned till tre år.

– Så fort en ny chef kommer vill de sätta sin egen prägel på verksamheten. Näst sista gången huset omorganiserades hann ingen här i huset ifrågasätta vad som hände. Vi hade ingen insyn och ställde oss frågan om någon gjort en utvärdering. Men det var först när en ny omorganisation stod inför dörren som frågan om fackligt engagemang blev viktigt för mig.

Nu vill den lokala fackliga avdelningen skapa trygghet och stabilitet i organisationen. Jeanette ser det som att alla frågor under det fackliga paraplyet är centrala.

– Framför allt handlar det om delaktighet i de processer som pågår i huset och demokrati. Vi hade många nya personer i huset under avtalsrörelsen 2016, åtskilligt föll mellan stolarna och besluten var inte förankrade hos personalen. Vi fick inte ventilera frågor i tillräckligt hög utsträckning.

Så inför den andra omorganisationen samlade sig personalen.

– Nu vill vi att alla medarbetare ska ha insyn i organisation och att inte någon ska känna sig utestängd från arbetet.

Fackavdelningen vill få till stånd ett samarbetsavtal och utveckla en dialog med arbetsgivarparten så att det fackliga arbetet kan ligga i framkant.

– Vårt perspektiv idag sträcker sig lika långt som vår nya konstnärliga chef Anneli Gardell sitter kvar på sin post. Men ndra här har anställningsförhållanden som löper på, vi tänker ta höjd för ett längre perspektiv.

En klar förbättring som skett sedan avdelningen väckts till liv är att den fackliga strukturen nu når hela vägen upp i organisationen. Det lokala facket har nu två representanter i konstnärliga rådet, direkt underställt Anneli Gardell.

– Tidigare fanns en programchef under den konstnärliga ledaren. I den nya organisationen har facket större insyn i verksamheten.

Arbetsmiljöfrågorna kommer att bli en större del i det fackliga arbetet – det jobbet stannade av under de år huset stod utan ett lokalt fack.

I BILJETTKASSAN VILL JEANETTE skapa kontinuitet med personal som stannar kvar. Under årens lopp har en fast halvtidstjänst förvunnit från kassan och öppettiderna har förkortats.

– Jag är den enda fastanställda, övriga är extrapersonal. Att få till ett schema kan vara knepigt ibland. Det är sårbart att driva en kassa med extrapersonal.

Jeanette drömmer om ett Dansens hus, som inte är en del av Folkets hus, utan i en egen byggnad, där de får göra vad de vill med sitt hus, och som fortsatt kan vara en ledstjärna för den samtida dansen. Hon önskar också en biljettkassa med öppettider i större utsträckning än idag. Det finns gränser för hur mycket en organisation kan bantas.

– Det är kostsamt att omorganisera och tar tid att lära upp nytt folk. Alltför sällan får nya chefer rätt förutsättningar för att initialt göra en ordentlig genomlysning av hur det har fungerat tidigare. Vad har varit bra, vad har varit dåligt? Jag har sett det så många gånger genom åren att den inventeringen glöms bort. Nu ska vi hitta en riktning. Det är roligt att arbeta fackligt. Jag har lärt mig massvis av att få vara med i de här processerna, säger Jeanette Snögren.

Det lönar sig att ha hemmet, bilen och Smulan hos oss!

Teaterförbundet och Folksam har tillsammans sett till att du kan köpa en av marknadens bästa hemförsäkringar till ett mycket bra pris.

Dessutom – med hemmet försäkrat hos Folksam får du också samlingsrabatt på många andra av våra försäkringar – bilen och husdjuret till exempel.

Köp din hemförsäkring på folksam.se/teaterforbundet

Här får du samlingsrabatt!

Folksam
För allt du bryr dig om

Scensverige bygger nätverk och plattformar för möten och samarbeten inom scenkonsten, både i Sverige och internationellt.

På gång just nu:

- Rådsmöte för alla medlemmar den 27:e nov
- Nätverksmöte med Europe on the Move i Bryssel
- Arbete med det nationella nätverket Stolt Scenkonst
- Utveckling av global arbetsgrupp för HBTQ-perspektiv
- Samarbete med Myndigheten för Kulturanalys
- Förberedelser av Stolt Scenkonst på Pride 2018
- Förberedelser av Swedstage 2018
- Förberedelser av Scenkonstbiennalen 2019
- Utskick av Månades Premiärer

**SCEN
SVERIGE**

www.scensverige.se

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Utlysningar inom teater, dans och film

Projektbidrag inom film

Ansökningsperiod 24 sept-24 okt

Projektbidrag inom teater och dans

Ansökningsperiod 24 sept-31 okt

Internationellt kulturutbyte

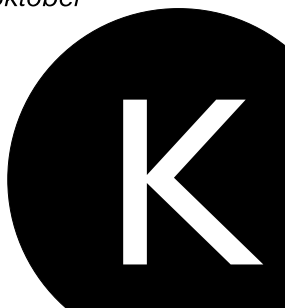
Resebidrag

Internationellt studiestipendium i Stockholm (dans)

Sista ansökningsdag 26 oktober

Konstnärsnämnden stödjer professionella konstnärers arbete, utveckling och internationella kontakter och håller sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor.

www.konstnarsnamnden.se

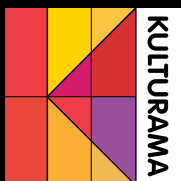

Kurser att söka!

- Dans för barn och unga
- Dans, media och mediering
- Kleinteknik
- Konst, kropp och kultur
- Konstnärlig fördjupning
- Physical Cinema
- Postepisk dramaturgi
- Regi och skådespeleri
- Skådespelare skriver manus
- Specialpedagogik med fokus på dans
- Tv-serier
- Variationer i funktion och koreografi

Läs mer och sök senast
16 oktober på [uniarts.se!](http://uniarts.se)

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

Teaterworkshops på Kulturama

Nu lanserar vi en serie workshops för dig som kommit en bit på väg i skådespelaryrket, vill utvecklas mer och ta ditt agerande till en ny nivå.

Dragking/Dragqueen – Att gestalta kön med Liv Elf Karlén

Radioteater med Ludvig Josefsson

Gör texten till din, på riktigt med Cecilia Frode

Self tape med Marie Koitilainen Strömberg

Hos oss hittar du också workshops i:

Fysisk teater

Commedia dell' Arte

Method Acting och

Att bygga en rollkaraktär

40
år
KULTURAMA
1976-2016

Info och anmälan
kulturama.se

Förbundsnytt

Har du inte fått ut din lön?

Om din arbetsgivare inte betalar ut din lön ska du omedelbart kontakta hen och fråga varför. Missstänker du att din arbetsgivare har dålig ekonomi eller av någon annan anledning inte betalar ut din lön ska du omedelbart kontakta Teaterförbundets medlemsrådgivning, jour@teaterforbundet.se eller per telefon 08-441 13 00, vardagar 9.00-12.

Gå aldrig med på att skjuta upp din löneutbetalning. Skulle din arbetsgivare gå i konkurs finns det möjligheter att få ut lön via det som kallas lönegaranti, men är lönefordringarna för gamla omfattas dessa inte av lönegarantin.

Skulle din arbetsgivare försättas i konkurs ska du prata med konkursförvaltaren om vad du ska göra. Utgångspunkten är att tills du hör annat från konkursförvaltaren så ska du fortsätta arbeta. Skulle du bli uppsagd och arbetsbefriad ska du be att få det skriftligen och anmäla dig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen samma dag.

Du som är uppdragstagare med eget företag bör alltid kontakta Teaterförbundets medlemsrådgivning vid en konkurs för att få hjälp med att framställa dina krav. Vänta inte med att kontakta oss, gör det så fort som möjligt!

Om yrkesintroduktionsanställningar

Svensk Scenkonst och Teaterförbundet för scen och film har tecknat ett kollektivavtal gällande yrkesintroduktionsanställning på våra scenkonstinstitutioner. Syftet är att underlätta för ungdomar att

komma in i och arbeta inom scenkonstbranschen, och bidra till att branschen rekryterar kompetent arbetskraft utifrån jämställdhets- och mångfaldsaspekter.

Under året arbetar Kjäll Åkerblom med att informera om yrkesintroduktionsanställningar, och kommer gärna till er teater för att berätta mer om hur ni kan arbeta med detta. Kjäll arbetade tidigare som snickare på Dramaten, och har lång erfarenhet av fackligt arbete och av att vara handledare. Kontakta Kjäll på e-post kjall.akerblom@teaterforbundet.se

Det finns även möjlighet att gå handledarutbildningar på flera platser runtom

i Sverige i höst. Den 11 okt: Luleå, den 17 okt: Stockholm, den 19 okt: Sundsvall, den 23 okt: Uppsala, den 8 nov: Jönköping och den 16 nov: Örebro.

På www.svenskscenkonst.se kan du läsa mer om utbildningarna och hur du anmäler dig.

Gilla Jobbet 26/10:

Den hållbara arbetsplatsen

Den hållbara arbetsplatsen är temat för Gilla Jobbets mötesplats den 26 oktober, för dig som vill ta del av den senaste forskningen, utbyta erfarenheter samt få nya idéer, tips och verktyg om arbetsmiljöfrågor.

Evenemanget är kostnadsfritt och äger rum i Folkets Hus och Norra Latin vid Norra Bantorget i Stockholm. Under våren äger fler event rum i Malmö, Göteborg, Falun och Umeå.

En dag i medlemsrådgivningen

Ett skyddsombud på en av våra scenkonstinstitutioner kontaktade Teaterförbundet och undrade hur hen ska kunna få relevant arbetsmiljöutbildning. Hen har varit skyddsombud i ett par år men har hittills inte fått någon arbetsmiljöutbildning alls. Detsamma gäller ett flertal av skyddsombudskollegorna.

Teaterförbundets regionala skyddsombud RSO, berättar att enligt Arbetsmiljölagen har arbetsgivare och anställda ett gemensamt ansvar att se till att skyddsombuden får relevant arbetsmiljöutbildning. Det betyder i klartext att skyddsombuden ska påkalla att det föreligger ett behov, och arbetsgivaren ska beställa och betala för den utbildning som krävs. Enligt PTK:s rekommendationer ska ett skyddsombud senast tre månader efter det att hen blivit utsedd ha genomgått en grundutbildning i arbetsmiljö (en så kallad BAM eller motsvarande). RSO gav rådet att till medlemmen att ta kontakt med arbetsgivaren, i detta fall HR-chefen, med en begäran om att man snarast utreder vilket utbildningsbehov av skyddsombud som finns på teatern, vilket hen gjorde. Det slutade med att HR-chefen godkände att man till teatern beställer och genomför Teaterförbundets Introduktionsutbildning för skyddsombud på teaterinstitution. Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller arbetsmiljö, kontakta Teaterförbundets medlemsrådgivning per mejl jour@teaterforbundet.se eller per telefon 08-441 13 00 vardagar 9.00-12.00

Facklig kurs för styrelser

I höst arrangerar vi fackliga kurser för dig som sitter i styrelsen för en av Teaterförbundets lokalavdelningar. Vi går igenom kollektivavtalet och hur ni kan lägga upp det fackliga styrelsearbetet. Kursen hålls på följande orter: Den 9/10 i Stockholm, den 23/10 i Malmö, den 30/10 i Göteborg, den 13/11 i Sundsvall, den 20/11 i Skellefteå, den 27/11 i Stockholm

Kontakta Teaterförbundet om du vill veta mer: info@teaterforbundet.se

Lägenhet uthyres

Teaterförbundet för scen och film disponerar en lägenhet på 3 rok på Regeringsgatan i Stockholm. Lägenheten kan hyras för tillfälligt boende i 3-6 månader. Prioriterade är förtroendevalda och/eller medlemmar i Teaterförbundet, bosatta utanför Stockholm. Uthyrningen sker efter individuell prövning där hänsyn tas till de omständigheter som ligger bakom ansökan. Lägenheten är möblerad och hyran är för närvarande 11 000 kr/månad. Om du är intresserad av att hyra lägenheten kontakta förbundet på info@teaterforbundet.se

Teaterförbundet

/ för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Minna Krook (koreograf), vice ordförande, Thomas Nörding (scen tekniker), Peter Schildt (filmregissör), Theresé Hörnqvist (producent).

Övriga ledamöter: Mäns Clausen (skådespelare), Ulrika Dalenstam (producent), Robert Forsman (tekniker), Andrzej Glosniak (dansare), Zofi Nilsson (scenograf), Simon Norrthon (skådespelare), Martyna Lisowska (musikalartist), Inga Onn (skådespelare), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Annika Stöberg (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00-16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

SÅ ARBETAR VI NORMKREATIVT

NKA, Teaterförbundets Normkreativa arbetsgrupp, bjuder in till ett samtal med personer inom scen- och filmbranschen som på olika sätt har ett normkreativt fokus i sitt yrkesutövande. Välkommen att lyssna och få inspiration till hur du själv kan arbeta mer normkreativt!

Catrine Lundell är en av våra medverkande. Hon är radiomakare, komiker och producent och har bland annat gjort reportageserien "Nationen: Rätten att leva som andra", om Sveriges historiska förtryck av personer med funktionsvariationer.

Fler medverkande tillkommer.

SÖNDAG 22 OKTOBER 15.00. FRI ENTRÉ OCH FIKA!
Kaplansbacken 4 i Stockholm, lokal "Stallet".

Anmäl dig till nka@teaterforbundet.se senast 17/10.

Dags att söka Smalbensstipendiet 2017!

Smalbensstipendiefonden instiftades 2012 för att utdela ett återkommande stipendium till den eller dem som med teatrala medel utdelar en välriktad spark mot smalbenen på all slags diskriminering.

Fondens stipendium på 10 000 kr utdelas i november 2017.

Ansökningstid 10 september—15 oktober 2017

Frågor som ska besvaras i ansökan

1. Beskriv så konkret du/ni kan dina/era visioner, vad du/ni vill uppnå?
2. Beskriv så konkret du/ni kan vad du/ni vill göra om du/ni får stipendiet?
3. Redogör för dina/era kompetenser och erfarenheter i relation till det du/ni vill genomföra.

Ansökningar skickas till: smalbensstipendiet@teaterforbundet.se

Fondens styrelse utgörs av Sofia Berg Böhm, Farnaz Arbabi, Jimmy Endeley och Stefan Böhm. Styrelsen kommer att granska och bedöma inkommande ansökningar samt utse stipendiat.

Tidigare stipendiater

- 2013 Dimen Abdulla för "På alla fyra"
- 2014 Evin Ahmad för "Betongsafari"
- 2015 Henrik Wenne för "CANTSPEAK"
- 2016 Christopher Lehmann för "Drömmaren"

Kalendarium

- 01 okt **Mixed reality and the theatre of the future**
– International seminar and workshop in Malmö (Teateralliansen)
- 02 okt **Möte med Manuel Ronda i Malmö**
Workshop for people interested in movement. (Dansalliansen och Danscentrum)
- 16 okt **Rösten och dialoger**
ur Tennessee Williams pjäsbibliotek
Workshop i Stockholm (Teateralliansen)
- 16 okt **Möt koreografen Israel Aloni**
Workshop i Stockholm (Dansalliansen och Danscentrum)
- 16 okt **Forum för scenkonst: del 1 Auditionutbildning**
(Kulturakademin Trappan och Högskolan för scen och musik)
- 19 okt **Internationella Komedifilmfestivalen**
Filmer, Seminarier och Masterclasses på biograf Skandia i Stockholm.
- 20 okt **Workshop med Joris Lacoste**
För skådespelare, i Göteborg. (Kulturakademin Trappan)
- 22 okt **Så arbetar vi normkreativt**
Alla medlemmar är välkomna! (Teaterförbundets Normkreativa arbetsgrupp)
- 23 okt **Introduktion till Mats Ek repertoar**
med Ana Laguna. Workshop för dansare och koreografer, i Göteborg. (Kulturakademin Trappan, Dansalliansen, Danscentrum)
- 06 nov **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 08 nov **Stockholms filmfestival**
Tolv dagar med 200 filmer, seminarier, Face2Face och Work in Progress.
- 13 nov **Karriärväxling mitt i livet**
TRS informerar om hur en karriärväxling kan gå till för sångare, musikalartister och dansare, i Stockholm. (Teaterförbundet för scen och film)
- 14 nov **Upphovsrätt - nästan allt du velat veta**
Utbildning i Göteborg med Petter Holm (Kulturakademin Trappan)
- 20 nov **Forum för scenkonst: del 2 Audition-Yrkesliv**
(Kulturakademin Trappan och Högskolan för scen och musik)
- 01 dec **Sök stöd för turné i USA**
Mid Atlantic Foundation har tre olika stöd som är intressanta för svenska scenkonstnärer/musiker boendes i Sverige och/eller i USA.

Teaterförbundet för scen och film presenterar stolt en av sina nya medlemmar

Välkommen Sara Larsson!

Varför är facket viktigt?

– För att kunna vara med och påverka och kämpa för ett hälsosamt arbetsförhållande i branschen. Jag vill bli mer insatt och självsäker i viktiga frågor, så att jag kan motverka brister på en arbetsplats. Jag brinner extra för säkerheten och tror att vi presterar bättre i en trygg arbetsmiljö. Är även nyfiken kring arbetsförhållanden, hur vi blir påverkade av en längre tid av stress. Jag upplever att vi ofta jobbar korta perioder väldigt intensivt. Vad kan vi göra för att hitta ett hälsosammare arbetsvillkor utan att påverka kvaliteten?

Namn: Sara Larsson.

Ålder: 29 år.

Yrke: TV-student på StDH/ stuntkvinna.

Gör just nu: Studerar och frilansar. Jag har startat #stuntwomensweden för de vassaste stuntkvinnorna i Sverige.

Tidigare jobb: Stuntskådis i långfilmen *Ankdammen*, fajtas i musikvideon *Inflames*, Ssäpovakt i *Hassel*, polis i *Svartsjön*, stuntdubblar för Melina Kinnaman i *Modus*.

Favoritsysselsättning: Tycker om att producera och stuntskådespela.

Nästa film/scenkonst du ska se: *The Square*.

Vad gör du om tio år: Äger ett eget produktionsbolag och gör egna produktioner från idé till färdig produkt.